

SIBIRE LIETUVIŲ KAPUS TVARKANTIS KUNIGAS: SUTVARKYTI KAPAI SKATINA PASITEMPTI IR VIETINIUS

Tremtinių vaikai Vėlines pasitinka, kai sutvarko Sibiro kapus. Panevėžietis kunigas dr. Rimantas Gudelis, kurio tėvus sovietai buvo ištrėmę į Sibirą, su komanda ne tik sutvarkė kapavietes, aukojo mišias, bet ir atstatė rūpintojėlius lietuvių tremčiai atminti.

Į Sibiro gūdumas kunigas dr. Rimantas Gudelis su suburta komanda jau ne pirmus metus vyksta tvarkyti kapaviečių. Ne tik vedamas kilnios misijos išsaugoti istorinę atmintį, bet ir dėl ten ištremtų tėvų ir senelių.

Neseniai grįžęs iš Sibiro dvasininkas pasakoja, kad darbų ten yra daug, ypač po šiųmečių potvynių.

„Upė paplovė lietuvių kapelius, reikėjo perkelti, tą padarė savivaldybė, o atminimo lentas, paminklus jau pastatė lietuvių bendruomenė. Sibire yra apie šešis šimtus lietuviškų kapaviečių, kur yra palaidoti lietuviai tremtiniai, ten darbų iš tikrųjų yra daug“, – sakė jis.

Sibiro lietuvių bendruomenės dalis jau nekalba lietuviškai, bet nepamiršta tradicijų – lapkričio pirmąją ir

antrąją aukoja mišias, lanko kapavietes. Sutvarkyti, gėlėmis papuošti lietuvių kapai skatina pasitempti ir vietinius gyventojus.

Kun. dr. Rimantas Gudelis aplankė ir Krasnojarsko krašto kapinaites. Jose ir Korbiko gyvenvietės kapinėse stovinti Dievo Motinos skulptūra. Pasak dvasininko, šią skulptūrą išdrožė politinis kalinys, dešimt metų praleidęs lageriuose. Šis jo kūrinys tapo lietuvių tremtinių dvasiniu tiltu su Lietuva.

„Tas tremtinys, kuris ištremtas čia, padarė šitą skulptūrą per 50-uosius, net netikėjo ir negalėjo tikėti, kad šventasis tėvas, pats popiežius prie padarytos jo skulptūros padės gėlių“, – prisiminė kunigas.

Tiesa, dabar šiose kapinaitėse liko skulptūros kopija, originalas atvežtas į Vilniaus arkikatedrą. Tačiau lietuvių bendruomenės nariai ir vietiniai gyventojai nuolat lanko šią vietą, nes teigiama, kad skulptūra įgijusi sakralinę reikšmę.

Vesta Tizenhauzienė, LRT

1863–1864 M. SUKILIMO VADŲ IR DALYVIŲ VALSTYBINIŲ LAIDOTUVIŲ CEREMONIJA VYKS 2019 M. LAPKRIČIO 22 D.

2017 m. sausio 3 d. pradėjus Gedimino kalno šlaitų tvarkymo darbus, kalno aikštelėje atsitiktinai buvo rasti palaidojimai. Įsitikinus, kad tai 1863–1864 m. sukilimo dalyvių, nužudytų Vilniaus Lukiškių aikštėje, palaikai, buvo pratęsta paieška ir atkasti 20-ies asmenų palaikai. Nuspręsta 1863–1864 m. sukilėlių vadų ir dalyvių valstybinių laidotuvių ceremoniją, bendradarbiaujant su Lenkija, surengti po mėnesio 2019 m. lapkričio 22 d. Palaikai bus laidojami Vilniaus Rasų kapinėse.

XVIII a. pabaigoje Rusijai, Prūsijai ir Austrijai pasidalijus Lenkijos ir Lietuvos valstybę, buvusios Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemės atiteko Rusijos imperijai. Per visą XIX a. įvairiose buvusios valstybės žemėse ne kartą kilo sukilimai prieš pavergėjus. Vienas iš paskutinių bandymų atkurti

nepriklausomą valstybę buvo 1863–1864 m. sukilimas.

Šis sukilimas prieš Rusijos imperiją prasidėjo 1863 m. sausį Varšuvoje, Lenkijos Karalystėje. Netrukus jis išplito ir buvusiose Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemėse, dabartinėje Baltarusijos ir Lietuvos teritorijoje bei Ukrainoje. Sukilėliai siekė atkurti nepriklausomą Lenkijos ir Lietuvos valstybę su 1772 m. sienomis, visiems gyventojams suteikti lygias pilietines teises, o valstiečiams duoti žemę. Lietuvoje sukilėliai ypač akcentavo kovą dėl varžomų Katalikų Bažnyčios teisių, o Baltarusijoje sukilimas ir jo lyderis Konstantinas Kalinauskas siejami su modernios baltarusių tautos formavimusi. Sukilime dalyvavo veik 200 tūkst. įvairių socialinių sluoksnių atstovų. Rusijos imperijos valdžia

Kryžių kalnelyje prie Pasaulio lietuvių centro, Lemonte, IL suliepsnojo žvakės atminti Anapus iške-liavusiems artimiesiems ir žuvusiems už Lietuvos laisvę.

Živilės Gurauskienės nuotr.

1864 m. numalšino sukilimą ir ėmėsi represijų prieš sukilimo dalyvius bei jų rėmusius asmenis. Sukilimas jame dalyvavusių tautų atmintyje išliko kaip bekompromisės pasiaukojamos kovos už laisvę, tautų teisę į nepriklausomą gyvenimą ir pilietines teises simbolis.

1863 m. birželį – 1864 m. kovą, Vilniaus generalgubernatoriui Michailui Muravjovui patvirtinus, mirties bausmė pakariant arba sušaudant Lukiškių aikštėje buvo įvykdyta 21 asmeniui, tarp jų – dviem pagrindiniams Lietuvos sukilimo vadams – Zigmantui Sierakauskui ir Konstantinui Kalinauskui. Kitiems mirties bausmė buvo skirta už įvairius pasipriešini-

mo carinei valdžiai veiksmus: Boleslovui Koliškai – už vadovavimą sukilėlių būriui, kunigams Stanislovui Išorai ir Raimundui Zemackiui – už sukilimo manifesto skaitymą bažnyčiose, bajorams Julianui Lesnevskiui ir Albertui Liaskovičiui – už valstiečių raginimą sukilti, Juozapui Jablonskiui, Aleksandrui ir Juozapui Revkovskiems bei Karoliui Sipavičiui – už pasikėsinimo į Vilniaus gubernijos bajorų vadą Aleksandrą Domeiką organizavimą. „Durklininkams“ – Janui Benkovskiui ir Janui Marčevskiui, sukilimo vadovybės atsiųstiems iš Varšuvos nužudyti Vilniaus bajorų vadovą Aleksandrą Domeiką, bei jiems padėju-

siam slaptosios policijos nariui Kauno gubernijos bajorui Eduardui Čaplinskiui skirta mirties bausmė visus kartu pakariant Lukiškių aikštėje. Iš sukilimo organizacijos vadovų mirtimi nubaus-ti varšuvietis Mečislovas Dormanovskis bei vilniečiai Ignacijus Zdanavičius ir Titas Dalevskis. Sušaudyti buvo ir prie sukilimo prisidėję buvę Rusijos kariuomenės karininkai ir kareiviai, pa-imti į nelaisvę įvairiuose sukilėlių būriuose – Henrikas Makoveckis, Vladislovas Dormanovskis ir Titas Dalevskis. Sušaudyti buvo ir prie sukilimo prisidėję buvę Rusijos kariuomenės karininkai ir kareiviai, pa-imti į nelaisvę įvairiuose sukilėlių būriuose – Henrikas Makoveckis, Vladislovas Dormanovskis ir Titas Dalevskis. Sušaudyti buvo ir prie sukilimo prisidėję buvę Rusijos kariuomenės karininkai ir kareiviai, pa-imti į nelaisvę įvairiuose sukilėlių būriuose – Henrikas Makoveckis, Vladislovas Dormanovskis ir Titas Dalevskis.

Kovojusieji ir žuvusieji praradę ir ateities kartoms perdavę kovą už Tėvynės laisvę tradiciją.

LRV

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Prieš beveik pusmetį oficialiai atidaryta Rusnės estakada bus galima naudotis gruodį, o galutinai darbus estakados prieigose ketinama baigti kitų metų birželį. Kelio prie estakados sankasos stiprinimo darbus bendrovė „Tilsta“ atliko greičiau nei planuota – pasak įmonės direktoriaus pavaduotojo Eduardo Grinavecko, darbai oficialiai baigti spalio 16 dieną.

Dalies Kauno rajono teritorijų prisijungimo siekianti Kauno miesto savivaldybė rengia šiam procesui reikalingus dokumentus, kuriuos planuoja pateikti Vidaus reikalų ministerijai (VRM). Miesto teritoriją siūloma išplėsti prijungiant Garliavos, Akademijos, Karmėlavos ir Lapių miestelius bei 95 kaimus, esančius šiose seniūnijose: Akademijos, Alšėnų, Domeikavos, Garliavos, Garliavos apylinkių, Karmėlavos, Lapių, Neveronių, Raudondvario, Ringaudų, Rokų, Samylų ir Užliedžių.

Lapkričio 4 dieną prasideda tarptautinės pratybos „Geležinis vilkas 2019–II“. Jose dalyvaus beveik 4000 karių iš 11 NATO šalių. Į Generolo Silvestro Žukausko poligone Pabradėje vyksiančius mokymus jų dalyviai atsiveš apie 1000 karinės technikos vienetų. Didžiausias judėjimo intensyvumas Lietuvos keliuose numatomas lapkričio 4 ir 5 dienomis.

Lietuvos kariuomenės sprendimą pirkti šešis amerikietiškus sraigtasparnius „Black Hawk“ iš JAV Vyriausybės, o ne tiesiogiai iš gamintojų bendrovės „Lockheed Martin-Sikorsky“ nulėmė finansai ir technologijų poreikis, sako Gynybos resursų agentūros direktorius Sigitas Dzekunskas. Pasak jo, planuojant pirkimą šių metų pradžioje buvo kreiptasi ir į Europos, ir JAV įmones: prancūzų „Airbus“, italų „Leonardo“, JAV ir Kanados bendrovę „Textron“, „Black Hawk“ gamintojus bendrovę „Lockheed Martin-Sikorsky“. S. Dzenkunsko teigimu, būtent „Black Hawk“ sraigtasparnis atitiko visus Lietuvos kariuomenės keliamus operacinius reikalavimus.

Užtrukus nuostatų derinimui ir viešųjų pirkimų procedūroms, informacinė sistema apie žiniasklaidos veiklą bus sukurta vėliau nei buvo skelbta anksčiau, pripažįsta Kultūros ministerija. Anksčiau buvo tikimasi, kad Viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų informacinė sistema VIRSIS pradės veikti šių metų pabaigoje arba kitų pradžioje, dabar numatoma, kad ji bus įdiegta kitų metų paskutinį ketvirtį. Valdžios atstovai tikisi, kad sistema skatins visuomenės informavimo priemonių viešumą ir skaidrumą, mažins korupcijos riziką.

Krašto apsaugos savanorių pajėgos (KASP) bus aprūpintos taktiniu civilinės paskirties transportu ir optiniais taikikliais. Sprendimus dėl didesnio aprūpinimo šią savaitę priėmė Gynybos resursų taryba, sudaryta iš Krašto apsaugos ministerijos ir kariuomenės vadovybės. Savanorių pajėgoms perkamos priemonės bus naujos, įsigijimai numatomi per 2020–2022 metus. Krašto apsaugos savanorių pajėgose tarnauja 5 tūkst. karių. Jos yra Sausumos pajėgų dalis.

Lietuvos vyskupai lapkričio 1 d. penktadienį paragino tikinčiuosius ryžtis tapti audinių ir organų donorais. Sutikimą tapti būti donoru po mirties vyskupai pavadino meilės žingsniu ir gyvenimo liudijimu mirties akivaizdoje. „Kviečiame tikinčiuosius žengti šį konkretų artimo meilės žingsnį ir ryžtis tapti donorais bei drąsiai liudyti gyvenimą mirties akivaizdoje“, – sakoma Lietuvos vyskupų konferencijos kreipimesi. Vyskupai kartu pabrėžė, kad „meilė, bendravimas, solidarumas ir absoliuti pagarba žmogaus asmens orumui yra vienintelis teisėtas organų transplantacijos pagrindas“.

Pritrūkus lėšų vaiko pinigų išmokoms lapkričiui ir gruodžiui, Vyriausybė iš pasiskolintų lėšų tam skirs papildomus 42,5 mln. eurų. Vyriausybė nurodo, papildomų pinigų prireikė, nes atsirado daugiau vaiko pinigų gavėjų nei planuota. 2019-ųjų biudžeto projekte vaiko išmokoms buvo numatyta 342,5 mln. eurų. Vyriausybė taip pat nusprendė, kad dar 10,7 mln. eurų bus skirta skatinamosioms įmokoms į pensijų fondus, įvertinus didesnę norinčiųjų dalyvauti pensijų kaupime skaičių.

Seimo valdantiejiems nepritarus Vyriausybės teiktiems siūlymams dėl taršių automobilių bei nekilnojamojo turto mokesčio, dalis Lietuvos valstiečių ir žaliųjų (LVŽS) frakcijos narių pradėjo murmėti, kad biudžeto projektas parengtas netinkamai, o Vyriausybės vadovui galbūt net vertėtų pasitraukti iš posto. Įtarimų iki šiol kelia ir rezervuotas naujos partijos pavadinimas „Tėvynės labui“, sutampantis su Sauliaus Skvernelio prezidento rinkimų kampanijos šūkiu. Ženklų, kad premjeras galėtų į Seimo rinkimus pasukti su kita politine jėga – yra ir daugiau. LRT.lt šaltinių teigimu, S. Skvernelis dėl dalyvavimo artėjančiuose Seimo rinkimuose gali būti susitaręs su Lietuvos socialdemokratų partija (LSDP). Jos sąrašuose premjeras turėtų būti įtrauktas antruoju numeriu.

Parengta pagal Lietuvos žiniasklaidos pranešimus

JAV PREZIDENTAS INFORMAVO, KAS TAPS NACIONALINIO SAUGUMO DEPARTAMENTO VADOVU

JAV prezidentas Donaldas Trampas (Donald Trump).

AP

Lapkričio 1 d., penktadienio vakarą prezidentas Donaldas Trampas (Donald Trump) laikinuoju Jungtinių Valstijų nacionalinio saugumo departamento (NSD) sekretoriumi paskyrė Chadą Wolfą. Prieš tai apie mėnesį laiko tvyrojo nežinomybė, kas pakeis iš pareigų pasitraukiantį departamento laikinąjį vadovą Keviną McAleenaną.

Ch. Wolfas, kuris šiuo metu yra laikinasis NSD strategijos,

politikos ir planavimo skyriaus sekretoriaus pavaduotojas, bus jau penktas Nacionalinio saugumo departamento vadovas per pastaruosius beveik trejus metus, kai JAV prezidento postą užėmė D. Trampas.

Ch. Wolfio paskyrimas byloja apie D. Trumpo prezidentavimo metu tyrančią sumaištį, paženklinantį rekordine vadovų kaita. Nuo didelės kaitos ypač kenčia Nacionalinis saugumo depar-

tamentas, kuriame vis neatsiranda toks vadovas, kuris pritartų ypač griežtai ir agresyviai D. Trampo propaguojamai imigracijos politikai.

Vasario mėnesį Ch. Wolfas buvo kandidatas tapti NSD sekretoriaus pavaduotoju, tačiau demokratų senatoriai neleido jo paskirti į nuolatinį postą dėl to, kad šis prieš tai vadovavo balandžio mėnesį iš posto atleistos NSD vadovės Kirstjen Nielsen administracijai. **ELTA**

IRANO AUKŠČIAUSIASIS VADAS NENORI DERĖTIS SU JAV

Irano aukščiausiasis dvasinis lyderis pasisako prieš diplomatinės derybas su JAV. „Jei oficialūs Irano atstovai būtų tokie naivūs ir leistųsi į derybas su JAV, jie tikrai nieko nepasiektų“, – sekmadienį pareiškė ajatola Ali Khamenėjus.

Derybos, anot jo, nesibaigtų nei maksimalaus spaudimo politikos peržiūrėjimu, nei JAV sankcijų panaikinimu. Taip kaip Šiaurės Korėjos ir Kubos derybos su JAV nedavė jokių rezultatų, pabrėžė A.

Khmenėjus. Ajatola, remiantis Irano konstitucija, turi paskutinį žodį visais politiniais klausimais.

Iranas pirmadienį valstybės organizuojamu mitingu paminės JAV ambasados Teherane užėmimo 40-ąsias metines. Irano studentai 1979 metų lapkritį užėmė ambasadą, taip protestuodami prieš nuverstąjo šacho Rezos Pahlavio priėmimą JAV. Įkaitais paimti ambasados darbuotojai laisvę atgavo tik po 444 dienų.

Užėmus ambasadą, JAV nutraukė diplomatinis santykius su Iranu, kurie ir praėjus keturiems dešimtmečiams vis dar nėra atnaujinti.

Irano prezidentas Hassanas Rouhani ir jo vyriausybė visiškai neatmeta derybų su JAV, tačiau sieja jas su sąlygomis. Jie reikalauja, kad Vašingtonas atšauktų visas sankcijas Iranui ir grįžtų prie branduolinio susitarimo. JAV vyriausybė išankstines sąlygas atmeta. **ELTA**

SUOMIJA SKIRS LĖŠŲ DONBASO IŠMINAVIMUI

Suomija skirs 600 tūkst. eurų Rytų Ukrainos Donbaso regiono išminavimui, pareiškė Luhansko srityje lankęsis Suomijos užsienio reikalų ministras Pekka Haavisto.

„Suomijos diplomatijos vadovo vizito tikslas buvo parodyti paramą Ukrainai, gauti reikiamos informacijos apie saugumo padėties regione raidą“, – teigiama Ukrainos jungtinių pajėgų štabo pranešime.

P. Haavisto lankėsi Ukrainoje šios savaitės ketvirtadienį-penktadienį, pabuvojo ties demarkacija linija Donbase.

Suomijos užsienio rei-

kalų ministras susitiko su Ukrainos kolega Vadimu Priestaiko, Ukrainos vyriausybę dėl šios problemos konsultuojančiais tarptautiniais ekspertais, ESBO specialiosios stebėjimo misijos Ukrainoje atstovais.

P. Haavisto pabrėžė, jog Suomija rengia pagalbos paketą dėl Donbaso išminavimo.

„Rytų Ukraina yra vienas labiausiai minomis užterštų konflikto zonų pasaulyje. Mes ruošiamo 600 tūkst. eurų vertės priemonių planą šio regiono išminavimui“, – pareiškė Suomijos diplomatijos vadovas. **LRT**

ŠKOTIJOJE DEMONSTRACIJOS

Tūkstančiai Škotijos gyventojų lapkričio 2 d. Glazge dalyvavo demonstracijoje už nepriklausomybę nuo Didžiosios Britanijos. Į „Eitynes už nepriklausomybę“, organizatorių duomenimis, susirinko apie 20 000 žmonių, daugelis jų laikė rankose Škotijos vėliavas.

Pirmą kartą per penkerius metus tokia mišingė pasirodė Škotijos vyriausybės vadovė Nicola Sturgeon. Demonstracijos pakraštyje grupelė žmonių su Didžiosios Britanijos vėliavomis reikalavo, kad regionas liktų Didžiosios Britanijos sudėtyje. **LRT**

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150
FAX (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, pirmininkas / president

Gediminas Markevičius, redaktorius / editor

2713 West 71st St, Chicago, IL 60629-2005

E-mail: dirva.redaktorius.chicago@gmail.com

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn.
VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$2.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78.
Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiuro numerio kaina - \$2.00.
Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu, ne visada sutampa su redakcijos nuomone. Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

TERORO AKTAI RUSIJOJE – KAS SPROGDINO?

1999 m. rugsėjis Rusijoje prasidėjo gyvenamųjų namų sprogimais. Pirmasis teroro aktas, nukreiptas prieš gyvenamuosius namus, įvyko rugsėjo 4 d. Buinakske – sprogus automobiliui prie daugiabučio 64 žmonės žuvo, 146 buvo sužeisti. Antrasis gyvenamojo namo sprogimas įvyko sostinėje – rugsėjo 8 d. Maskvoje, Gurjanovo gatvėje – 106 gyventojai žuvo, 690 sužeista. Trečias teroro aktas įvykdytas vėl Maskvoje, Kaširsko plente: rugsėjo 13 d. sprogus daugiabučiui 124 žmonės žuvo, 7 buvo sužeisti. Ketvirtas – rugsėjo 16 d. Volgodonske: 19 žuvo, sužeista 145. Taigi – 313 žuvusių, per 1000 sužeistų.

Pagal oficialią versiją, namus sprogdino čečėnų smogikai, keršydami už pralaimėjimą Dagestane. Tačiau į akis krito prieštaravimas – kad į Maskvą pristatytum tokį kiekį sprogmenų, reikėjo ne mažiau keturių mėnesių, o čečėnų teroristai prieš keturius mėnesius net nebuvo įžengę į Dagestaną. Negana to, naktį iš rugsėjo 22 d. į 23 d. po vieno gyventojų skambučio Riazanėje gyvenamojo namo rūsyje milicija aptiko 200 kg sprogmenų. Bomba turėjo sprogti 5 val. 30 min., tačiau ją laiku spėjo nukenksminti municipalinė milicija. Pagal akylų gyventojų pasakojimus buvo sudarytas fotorobotas (įtariamojo portretas), ir netrukus įtariamieji buvo sulaikyti. Paaiškėjo, jog tie sulaikyti asmenys – centrinio FSB („federalnaja služba bezopasnosti” – federalinė saugumo tarnyba) aparato darbuotojai! Po dviejų dienų FSB Nikolajus Patruševas pareiškė, kad sulaikytieji darbuotojai... dalyvavo mokymuose! Riazanės valdžia pakomentavo: „Mokymai mokymais, bet sprogmenys buvo patys tikriausi!“. Įdomu tai, kad daugiau sprogimų nebuvo – vos tik buvo sutrukdyta bandymui susprogdinti namą Riazanėje, Rusijos premjeras V. Putinas nurodė kariuomenei pulti Čečėniją, sprogimai liovėsi, nors logika sako, kad jie kaip tik turėjo suintensyvėti. Iki to laiko mažai žinomo V. Putino populiariusumas ėmė augti kaip ant mielių. Klausimas, kam buvo naudinga sprogdinimų sumaištis, kilo daug kam. Sudaryta specialioji Valstybės Dūmos komisija nieko neišsiaiškino, nes V. Putino vadovaujama vyriausybė atsisakė bendradarbiauti. Keletas žmonių savo iniciatyva pabandė išnagrinėti tikrąsias namų sprogdinimo aplinkybes. Kaip susiklostė jų likimai? Generolas Aleksandras Lebedis žuvo aviakatastrofoje. Valstybės Dūmos deputatas Sergejus Jušenkovas buvo nušautas, kitas deputatas – Jurijus Ščekočichinas – mirė nunuodytas. Žurnalistas Polas Chlebnikovas buvo nušautas, žurnalistė Ana Politkovskaja taip pat žuvo nuo žudiko kulų. Buvęs FSB darbuotojas Aleksandras Litvinenko buvo nunuodytas radioaktyviosiomis medžiagomis.

KGB generolas Aleksandras Sacharovskis yra pasakęs: „Šiandieniniame pasaulyje, kai branduolinis ginklas paverė karinės jėgos panaudojimą pasenusiu reikalu, terorizmas turi tapti mūsų pagrindiniu ginklu”. Įsiklausykime į šią frazę – ji gali paaiškinti daugybę dalykų, kurie dedasi Artimuosiuose Rytuose, Vakarų Europoje ir kitur, kur tik sušmėžuoja V. Putino šešėlis.

Kęstutis Šilkūnas

PERLAIDOTI ISPANIJOS GELBĖTOJO NUO KOMUNISTINIO REŽIMO PALAIKAI

Spalio 24-ąją Ispanijoje įvyko keistos laidotuvės – iš amžinojo poilsio vietos į kitas kapines buvo perlaidoti Ispanijos diktatoriaus Fransisko Franko palaikai. Po ilgų teisminių ginčų nugalėjo politinės jėgos, siekusios uždrausti garbinti šią istorinę asmenybę. Perlaidojus F. Franką jos paskelbė apie demokratijos pergalę... Lietuvos žinasklaidoje apie ilgametį Ispanijos vadovą rašoma: „F. Franco valdė Ispaniją geležiniu kumščiu 1939–1975 metais, atėjęs į valdžią po trejus metus trukusio pilietinio karo, kurį sukėlė F. Franco sukilimas prieš demokratiškai išrinktą respublikonų valdžią.”

Perskaitai tokią žinutę ir susimąstai – ar ją rašęs žmogus ką nors išmano apie to laikmečio tarptautinę padėtį ir tą „F. Franko sukeltą” pilietinį karą? O jeigu nebūtų tame kare nugalėjęs F. Frankas, kas tada? O tada būtų nugalėjęs komunistinis internacionalas! Taip, kaip bolševikai nugalėjo pilietiniame Rusijos kare. Pasekmės tos pergalės mums žinomos ir galime net neabejoti, kad ne kitokios būtų buvusios ir Ispanijoje, juo labiau kad veikėjai ten sukosi tie patys. Istorikai, nagrinėjantys 1936-1939 m. įvykius Ispanijoje dažnai prieina iš-

vados, jog tai buvo Stalino bandymas sukelti pasaulinį karą, turėjusį atnešti socializmo pergalę visame pasaulyje. Pasaulio laimei, Ispanijoje atsirado drąsių žmonių, išdrįusių pasipriešinti šiai šetoniškai idėjai – pasaulinei socializmo pergalei. F. Frankas buvo vienas iš jų. Galima kalbėti apie vėliau, jau po karo (beje, F. Frankui reikėtų padėkoti už tai, kad jis išsaugojo šalį nuo Antrojo pasaulinio karo baisumų atsisakydamas dalyvauti jame) vykusius demokratijos principų nepaisymus F. Franko valdomoje Ispanijoje, bet neigti šios asmenybės vaidmenį užkardant bolševizmo bandymus užvaldyti pasaulį – demokratijai prieštaraujanti praktika. Deja, demokratija persisotinęs Vakarų pasaulis vis mažiau supranta, kas yra tikrovėje marksizmas-leninizmas.

Na, o kol Ispanija perlaidojo F. Franką, pas mus vyksta ginčai dėl paminklo Petrui Cvirkai, stovinčio Vilniaus centre. Nepaisant paminklo šalininkų, teigiančių, kad P. Cvirka buvo talentingas rašytojas, todėl ir paminklas jam pastatytas, visgi P. Cvirka labiau žinomas kaip žmogus, išdavęs savo Tėvynę ir tėvynainius, kuriems teko karti dalia pereiti stalinizmo kančių kelius. Žinoma, galima sakyti,

kad ir be Cvirkos Stalinas būtų okupavęs Lietuvą, tačiau kolaborantų parašai, padėti po „prašymu priimti Lietuvą į SSRS” dar ir šiandien galėtų būti pateikiami tarptautinei opinijai kaip įrodymas, kad, girdi, patys pasiprašėme į Sovietų Sąjungą, taigi jokios okupacijos nebuvo. Skamba nerimtai? Pasikartosiu - kai Vakarų pasaulyje vis mažiau suprantama, kas yra stalinizmas, nereikėtų nustebti, jei būtų pritarta ir putinizmo diegiamoms „tiesoms” apie Rusijos išskirtinį vaidmenį ir interesus Baltijos šalyse, kurios, pasirodo, pačios pasiprašė į SSRS. O gal yra nežinančių ir pas mus, kad Kremlius nepripažįsta Baltijos šalių okupacijos? Jeigu F. Frankas vertinamas neigiamai (anot Lietuvos žiniasklaidos), tai kodėl teigiamai turėtų būti vertinamas ir mūsų tautos asmenybių pasipriešinimas okupantams? Tiesą sakant, tą ir matome, kai pervadinamos gatvės, nukabinamos atminimo lentos, skirtos Lietuvos kovotojams prieš sovietų okupantus. Užtat niekas nepervadina Salomėjos Neries, Petro Cvirkos gatvių, neiškelia jiems skirtų paminklų. Bet tai, dievaži, nėra iš tolo nekvepia demokratijos pergale!

Gintaras Markevičius

VENGRIJOS PREMJERAS TEISINO BENDRADARBIAVIMĄ SU RUSIJA

Nacionalistinių pažiūrų Vengrijos premjeras Viktoras Orbanas spalio 30 d. gynė savo bendradarbiavimą su Rusija po naujausių derybų prekybos ir energetikos klausimais su Budapešte apsilankiusiu šios šalies prezidentu Vladimiru Putinu, susitikusiu su Maskvos artimiausiu sąjungininku Europos Sąjungoje.

Kalbėdamas per bendrą spaudos konferenciją su V. Putinu premjeras tvirtino, kad Vengrijos bendradarbiavimas su Rusija yra naudingas visiems, įskaitant ES ir NATO.

„Vengrija yra NATO ir EU narė – ir ja liks. Tačiau tai neūkerta kelio tam tikrus klausimus spręsti bendradarbiaujant su Rusija, – žurnalistams sakė V. Orbanas. – Tai mes pasiryžę daryti ir toliau darysime.”

V. Putino artumas vienos iš ES ir NATO narių vadovams kelia nerimą Vakarų galybėms, bet V. Orbanas tvirtina, kad dėl savo geografinės padėties jo šalis privalo bendradarbiauti su didesnėmis valstybėmis.

Save „neliberalių” vadinantis 55 metų V. Orbanas, tapęs prieš imigrantus nusistačiusių Europos nacionalistų sąjūdžio veidu, pastaraisiais metais taikė „Rytų atvirumo” politiką.

Jis įpareigojo savo Užsienio reikalų ministeriją sudaryti prekybos su tokiomis šalimis kaip Kinija, Rusija ir Turkija. Dėl šios strategijos V. Orbanas sulaukė kaltinimų pataikavimu autokratams ir diktatoriams.

Toje pačioje spaudos konferencijoje V. Putinas sakė, kad jiedu aptarė regiono ir tarptautinius reikalus, ypač „perspektyvas normalizuoti Rusijos ir Europos Sąjungos santykius”.

Vadai tarėsi dėl pramonės ir energetikos projektų, Sirijos konflikto ir Ukrainos krizės, nurodė V. Putinas.

Vengrija iš Rusijos gauna apie 85 proc. jai reikalingų energijos išteklių, bet V. Orbanas sakė, kad Budapeštas norėtų nebūti šiuo atžvilgiu visiškai priklausomas nuo Maskvos. „Dabar daug gauname iš Rusijos, bet taip pat norėtume gauti iš kur nors kitur”, – aiškino jis.

Per praeitais metais įvykusį vizitą Maskvoje V. Orbanas pasmerkė ES sankcijas, įvestas Rusijai po jos įvykdytos Krymo aneksijos.

Prieš 2010 metais tapdamas Vengrijos premjeru V. Orbanas buvo nusistatęs prieš Rusiją, bet dabar sako, kad jo politika regiono galybių atžvilgiu yra

„pragmatiška”.

„Mūsų politinio bendradarbiavimo pagrindas yra paprastas geografinis faktas – kad jokia šalis negali pakeisti savo adreso... Gyvename trikampyje Berlynas-Maskva-Stambulas”, – aiškino jis.

V. Orbanas atmeta „veidmainišką” Vakarų kritiką ir dažnai primena apie Prancūzijos ir Vokietijos palaikomus verslo ir politinius ryšius su Maskva.

Anksčiau ši mėnesį Vengrija užblokavo bendrą ES pareiškimą, smerkiantį Turkijos pajėgų įsiveržimą.

Prieš atvykstant Kremliaus vadovui, netoli V. Orbano biuro, kur susitiko abu vadai, keletas opozicijos protestuotojų išskleidė didelį transparantą su V. Putino, V. Orbano ir R. T. Erdogano atvaizdais bei užrašu „diktatoriai”. Tačiau Rusijos prezidentui prijauciantys vietos sirų bendruomenės nariai pagrindinėje sankryžoje, per kurią turėjo važiuoti V. Putino kortežas, iškelė Rusijos, Sirijos ir Vengrijos vėliavas.

Rusija ir Vengrija taip pat vykdo brangų bendrą projektą, kuriuo siekiama išplėsti vengrų vienintelę Pakšo atominę jėgainę, esančią į pietus nuo Budapešto.

LRT

ANTAKALNIO KAPINĖSE AMŽINO POILSIO ATGULĖ PARTIZANAS ANTANAS KRAUJELIS–SIAUBŪNAS

Lietuvos kariuomenės apaštalinis administratorius Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas prie kapo duobės.

E. Blaževič / LRT nuotr.

Spalio 26 d., šeštadienį Antakalnio kapinių Lietuvos kariuomenės karininkų laidojimo kvartale, kuriame laidojami Lietuvos kariuomenės karininkai, palaidotas partizanas, karys savanoris Antanas Kraujelis–Siaubūnas.

Atsisveikinimo renginiuose dalyvavo gausi minia žmonių. Atsisveikinimo šv. Mišias Vilniaus šv. Ignoto bažnyčioje aukojo Lietuvos kariuomenės apaštalinis administratorius Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas. Po jų laidojimo procesija pajudėjo į Antakalnio kapines. Karstą lydėjo Lietuvos kariuomenės Garbės sargybos kuopos kariai.

Po daugelį dešimtmečių A. Kraujelio artimųjų, istorikų ir archeologų vykdytų paieškų šių metų birželio mėnesį Vilniuje, Našlaičių kapinėse, buvo aptikti A. Kraujelio–Siaubūno palaikai, kurių tapatybę patvirtino ir genetiniai

duomenys.

A. Kraujelis–Siaubūnas buvo paskutinis kovojęs partizanas. Ilgiausiai, net 17 metų, priešinęs sovietų okupacijai, Lietuvos laisvės kovos sąjū-

džio dalyvis.

„Aš išlydėjau su džiaugsmo mintimi, vien dėl to, kad mes jį radom ir jis dabar turės savo vietą, ir mes žinosime, kur ateit, uždegt žvaku-

TS-LKD garbės pirmininkas Vytautas Landsbergis atsisveikinime su A. Kraujeliu–Siaubūnu.

E. Blaževič / LRT nuotr.

Antanas Kraujelis–Siaubūnas.

A. Šiurkščiaus archyvinė nuotr.

tę, pasimelst. Tai nuostabu, tai šventė”, – po ceremonijos žurnalistams sakė A. Kraujelio–Siaubūno sesuo Janina Šyvokienė.

Viena iš šešerių partizano seserų pasakojo paskutinį kartą jį mačiusi 1960 metais, kuomet grįžo iš pirmosios tremties.

„Jis šimtu procentų tikėjo, kad Lietuva bus laisva. Mane stebino tuo metu, nes mokykloje mus auklėjo visai kitaip. Bet jis tikėjo, kad Lietuva bus laisva”, – kalbėjo J. Šyvokienė.

Lietuvos kariuomenės vadas generolas majoras Valdemaras Rupšys laidotuvių ceremonijoje sakė, kad A. Kraujelio kovotojo kelias yra begalinės tvirtos valios, taurios sielos, besąlygiškos tėvynės meilės pavyzdys.

„Kad ir kaip budeliai stengėsi ištrinti partizano A.

Kraujelio gyvenimą iš tautos atminties, pažeminti jį ir paniekinti, jiems tai nepavyko. Tikėjimas ir meilė yra stipresni baimę ir neapykantą, ant kurių pamatų buvo statomas okupacinis sovietų režimas”, – kalbėjo V. Rupšys.

Ceremonijoje dalyvavęs pirmasis Lietuvos vadovas atkūrus nepriklausomybę Vytautas Landsbergis prie partizano kapo sakė, kad „šią vietą žino ir žinos kario savanorio artimieji, visi Lietuvos kariai, visa gimtinė”.

Seimo Narys Arvydas Anušauskas teigia, kad Siaubūnas yra geras žmogaus, kovojančio už laisvę, pavyzdys.

„Jis buvo paskutinis Aukštaitijoje su ginklu rankoje žuvęs partizanas. Pasipriešinimas vyko daug metų ir intensyviai, bet liko pavieniai žmonės, kurie nepasidavė. Manau, kad nepasidavimo simbolis yra būtent A. Kraujelis”, – LRT RADIJUI sako A. Anušauskas.

„Antaną Kraujelį galima

miems koviniams daliniams. Kaip Rytų Aukštaitijos atstovas buvo siunčiamas į pasitarimą su Dzūkijos partizana. 1951 m. A. Kraujelis tapo Vytauto apygardos Žėručio rajono štabo Žvalgybos skyriaus viršininku. Ši pareigybė, be kitų funkcijų, įpareigojo rinkti žinias apie SSRS okupacinio režimo kolaborantus: NKVD-MGB informatorius, sovietinius pareigūnus ir aktyvistus, kitus prieš partizanus, jų rėmėjus ir gyventojus priešiškas veikas vykdžiusius asmenis. Vėliau paskirtas Žėručio rajono štabo viršininku.

1951 m. sovietų valdžia atkėrė išstremdama visą Kraujelių šeimą į Sibirą - 15 metų tremties Irkutsko ir Novosibirsko srityse, Krasnojarsko krašte. 1952 m. A. Kraujelio–Siaubūno būrys buvo sunaikintas. KGB ėmėsi asmeninės A. Kraujelio–Siaubūno paieškos: dešimtys stribų ir agentų rengė pasalas, buvo verbuojami jo ryšininkai, giminės, tardomi net tremtyje esantys šeimos nariai. A. Kraujelis ne kartą dalyvavo ginkluotuose susirėmimuose su sovietinio okupacinio režimo karinėmis struktūromis. 1953 m. jį sunkiai sužeidė KGB pareigūnų užverbuotas jaunystės bičiulis.

Nuo 1954 m. A. Kraujelis–Siaubūnas pakeitė veiklos taktiką – sovietų aktyvistams rašė įspėjamojo turinio laiškus, reikalaudamas neskriausti ūkininkų nepakeliamomis prievolėmis. Žmonių pasakojimai apie A. Kraujelį–Siaubūną virto legendomis. Buvo kalbama, kad Siaubūnas, persirengęs Raudonosios armijos karininko uniforma, priversdavo stribus atiduoti jam pagarbą; KGB tikėjo, kad Siaubūnas turi akvalangą ir slapstosi ežere po vandeniu. Dešimtmetį nesugauti A. Kraujelio–Siaubūno paieškomis susirūpino Maskva. 1965 m. kovo 17-osios rytą KGB pareigūnams ir kariuomenei pavyko apsupti sodybą, kur slapstėsi A. Kraujelis–Siaubūnas. Susišaudymo metu sužeistas, negalėdamas prasi-veržti, A. Kraujelis–Siaubūnas pasirinko įprastą partizanams išeitį – ne pasidavė, o nusišovė.

1997 m. gruodžio 22 d. A. Kraujeliui (po mirties) pripažintas kario savanorio statusas. Prezidento 1998 m. gegužės 19 d. dekretu už pasiaukojimą ir ištvermę ginant Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę jis apdovanotas Vyčio Kryžiaus 3-iojo laipsnio ordinu (dabar – Vyčio Kryžiaus ordino Komandoro kryžius). Krašto apsaugos ministerijos 1998 m. birželio 10 d. įsakymu jam suteiktas vyr. leitenanto laipsnis, 2010 m. kovo 18 d. krašto apsaugos ministro įsakymu jis apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu. **ELTA, LRT**

LIETUVOS SEIMO PIRMININKO KALBOS EUROPOS VALSTYBIŲ PARLAMENTŲ PIRMININKŲ KONFERENCIJOS METU RUSIJOS DELEGACIJOS ATSTOVAI PALIKO POSĖDŽIŲ SALĘ

Lietuvos Seimo Pirmininkas Viktoras Pranckietis, dalyvaujantis Europos valstybių parlamentų pirmininkų konferencijoje Strasbūre, pasveikino į konferenciją susirinkusių Europos Tarybos šalių narių parlamentų atstovus. Savo kalboje Seimo vadovas atkreipė dėmesį į tai, kad 70-ąsias Europos Tarybos įkūrimo metines pasitinkančios šalys narės ima pamiršti vieningus Europos Tarybos principus, ant kurių pagrindo susikūrė ši organizacija. Jo teigimu, dvigubų standartų taikymas šalims, nebepuoselėjančioms demokratijos ir neužtikrinančioms žmogaus teisių, negali būti ignoruojamas.

„Europos Tarybai minint savo sukūrimo 70-metį, mūsų valstybės turi dėti pastangas,

kad ši organizacija būtų aktuali Europos gyventojams. Tai pasiekti galima, tik jeigu nebus kuriamos išimties arba specialūs standartai kai kurioms Europos Tarybos narėms, nesilaikančioms Europos Tarybos principų. Šiandien mums ne tik reikia stipraus bendro reagavimo mechanizmo, bet ir aiškaus jo panaudojimo. Būtina nedelsiant taikyti sankcijas šalims, kurios pažeidžia Europos Tarybos principus, kitų šalių suverenumą, žmonių teises ir demokratines vertybes“, – savo pranešime teigė parlamento vadovas.

Seimo Pirmininko pranešimo metu dalis Rusijos Federacijos parlamento delegacijos paliko Europos parlamentų pirmininkų konferencijos salę. **LRS**

Seimo Pirmininko sekretoriato archyvo nuotr.

SEIMO IR PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS KOMISIJOS PIRMININKAS A. VINKUS SUSITIKO SU RYTŲ KRAŠTŲ LIETUVIŲ KILMĖS JAUNIMU

Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos pirmininkas Antanas Vinkus Seime priėmė Rytų kraštų lietuvių jaunimo delegaciją. **Jolitos Šedauskienės nuotr.**

SEIME EKSPONUOJAMA PARODA „SVEIKA, NEPRIKLAUSOMOJI! TAUTIŠKUMO IR MODERNUMO ŽENKLAI TARPUKARIO LIETUVOJE“

Tarpukario nepriklausomos Lietuvos (1918–1940) laikotarpis – tai visų valstybės ir visuomenės gyvenimo sričių pažangos ir pokyčių laikotarpis. Pažinti jį iš arčiau padės Šiaulių „Aušros“ muziejaus paroda „Sveika, Nepriklausomoji! Tautiškumo ir modernumo ženklai tarpukario Lietuvoje“, kuri eksponuojama Vitražo galerijoje (Seimo I rūmai) spalio 28 – lapkričio 11 dienomis.

Paroda supažindina su tarpukario Lietuva ir tuo laikotarpiu susiformavusiais ir išryškėjusiais visuomeninio, kultūrinio, politinio, socialinio ir ekonominio gyvenimo ženklais, kurie kalba apie jaunos valstybės siekius kartu su visu pasauliu eiti pažangos keliu, būti mo-

dernia valstybe ir drauge išsaugoti savitumą, puoselėjant ilgametės tradicijas. Parodos leitmotyvu pasirinkti autentiški to laikotarpio posakiai, frazės, šūkiai, kurie išsako esmines to meto aktualijas ir atskleidžia tarpukario Lietuvos gyvenimo niuansus.

Parodoje gausu tautiškumą ir modernumą išreiškančių simbolių, kuriais siekiama ne tik apžvelgti svarbiausius įvykius, bet ir parodyti, kaip jie buvo primami to meto visuomenės ir kaip tai buvo išreiškiama viešojoje erdvėje. Išraiškingi tarpukario dailininkų plakatai, fotografijos, garbingus darbus Lietuvai liudijantys apdovanojimai, simboliais ir šūkiais papuoštos vėliavos, aprangos detalės, lietuviš-

kos produkcijos reklamos ir pakuotės, nauji importiniai daiktai ir kiti to meto aktualijas atspindintys eksponatai padeda geriau pažinti tarpukario Lietuvą.

Parodoje pristatomi eksponatai ne tik iš Šiaulių „Aušros“ muziejaus rinkinių, bet ir iš kitų Lietuvos muziejų bei institucijų: Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus, Mažosios Lietuvos istorijos muziejaus, Kauno miesto muziejaus, Kauno IX forto muziejaus, Vytauto Didžiojo karo muziejaus, Telšių vyskupijos kurijos, Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos, Šiaulių apskrities Povilo Višinskio bibliotekos, Lietuvos centrinio valstybės archyvo rinkinių ir kt. **LRS**

Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos pirmininkas Antanas Vinkus Seime priėmė Rytų kraštų lietuvių jaunimo delegaciją iš Baltarusijos, Kazachstano, Rusijos ir Ukrainos. Tai lietuvių kilmės jaunuoliai, tremtinių palikuonys, tų kraštų lietuvių bendruomenių aktyviausi nariai, atvykę į seminarą, kurį jau penktus metus iš eilės organizuoja Užsienio reikalų ministerija, įgyvendindama „Globalios Lietuvos“ programą.

Komisijos pirmininkas A. Vinkus pristatė jaunimui komisijos darbą su diaspora, pasidalijo prisiminimais apie didžiąsias lietuvių represijas ir trėmimus į Rytus, Lietuvos kelią į Nepriklausomybę, kvietė aktyviai domėtis Lietuvos gyvenimu ir sugrįžti gyventi į protėvių žemę.

„Džiaugiamės ir didžiuojamės, kad mūsų tauta nepalūžo užklupusių karų ir tremčių laikotarpiu,“ – sako komisijos pirmininkas ir diplomatas A. Vinkus ir pabrėžia, kad „gimusio ne Lietuvoje jauno žmogaus pasirinkimas atvykti įsikurti protėvių žemėje yra didžiausias tiesos ir stiprybės pavyzdys“.

Kasmet Užsienio reikalų ministerijos rengiamuose seminaruose lietuvių kilmės jaunuoliams iš Rytų šalių pristatoma šalies istorija, atkurtos Lietuvos diplomatijos raida, lietuvių kalbos mokymosi, studijų, stažuotčių ir darbo Lietuvoje galimybės, Lietuvos jaunimo politika ir jaunimo organizacijų veikla. Jaunuoliai turi galimybę aplankyti savo protėvių gimtinę, pabendrauti su savo bendraamžiais Lietuvoje. **LRS**

PADĖKOJO UŽ ŠV. SOSTO RODOMĄ YPATINGĄ DĖMESĮ LIETUVAI

Lietuvos Ministras Pirmininkas Saulius Skvernelis susitiko su Šv. Sosto apaštalinio nuncijumi arkivyskupu Petaru Rapičiumi ir aptarė dvišalius santykius. Premjeras pasveikino P. Rapičių su paskyrimu, padėkojo už Šv. Sosto rodomą ypatingą dėmesį Lietuvai ir teigė tikėjimą, kad ir toliau bus stiprinami puikūs dvišaliai santykiai.

„Lietuvai ryšiai su Šv. Sostu visada buvo ypatingi. Turime drauge dirbti, kad juos išlaikytume ir puoselėtume. Tikiu, kad Šv. Soste turime tvirtą ir patikimą sąjungininką daugeliu mums svarbių klausimų,“ – sakė S. Skvernelis.

Per susitikimą pažymėtas reikšmingas Bažnyčios indėlis į mūsų kasdienį gyvenimą – dvasinį, kultūrinį, socialinį, ypač

rūpinantis pažeidžiamiausiomis bendruomenės grupėmis, žmonėmis, kurie patiria didžiausią atskirtį. Taip pat prisimintas vienas svarbiausių įvykių Lietuvoje pernai – Popiežiaus Pranciškaus vizitas į Lietuvą, kuris buvo labai šiltai ir džiaugsmingai sutiktas Lietuvos žmonių. Pabrėžta, kad Popiežiaus dėmesys Lietuvai ir mūsų tragiškai XX a. istorijai, taip pat Kauno arkivyskupo emerito Sigito Tamkevičiaus paskyrimas kardinolu yra kartu ir sovietinės represijos kentėjusių Lietuvos žmonių įvertinimas.

S. Skvernelis arkivyskupui P. Rapičiui padėkojo už Šv. Sosto įsitraukimą į tarptautinius taikos užtikrinimo, migracijos politikos, socialinės atskirties mažinimo, klimato kaitos ir kitus klausimus. **LRS**

LAIKAI, KAI UŽ EILĖRAŠČIUS TRĖMĖ Į LAGERĮ

Už eilėraščius „Laikrodėlis“ ir „Paukštelis“ poetas Kazys Jakubėnas buvo penkeriems metams ištremtas į lagerį Kazachstane. Prie to aktyviai prisidėjo rašytojas Petras Cvirka, kurį filosofas Vytautas Ališauskas be užuolankų įvardija kaip „niekšą ir menkystą“.

Istorikas Nerijus Šepetys neabejoja, kad P. Cvirka aktyviai kolaboravo su okupaciniu režimu, prisidėjo persekiojant žmones, tad svarbu, kad valstybė jam nereikštų pagarbos.

Sovietmečio tyrinėtoja filosofė Nerija Putinaitė savo ruožtu tvirtina, kad minėti eilėraščiai buvo tik pretekstas susidoroti su poetu, o P. Cvirka šiuo klausimu labai aktyviai kolaboravo su saugumo tarnybomis.

Ištrėmė, sugrąžino ir nukankino

Vilniaus merijai pateiktose istorikų išvadose, teigiančiose, esą rašytojas P. Cvirka talkino sovietų propagandai, rėmė okupacinį režimą ir prisidėjo prie poeto K. Jakubėno įkalinimo, minimi jo eilėraščiai „Laikrodėlis“ ir „Paukštelis“. Jie tapo įkalčiais 1946 metų poeto byloje.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (LGGRTC) pažymos atskleidė iki šiol nepublikuotus K. Jakubėno teismo liudytojų – tuometės Lietuvos TSR tarybinių rašytojų sąjungos narių P. Cvirkos, Antano Venclovos, Kosto Korsako, Juozo Baltušio ir Aleksio Churgino – parodymus.

Visuose, išskyrus K. Korsako liudijimą, minimi K. Jakubėno eilėraščiai „Laikrodėlis“ ir „Paukštelis“ – kaip įkalčiai, kad poetas sąmoningai vykdė antitarybinę veiklą. Po bylos nagrinėjimo K. Jakubėnas buvo nuteistas – jam skirta 5 metų laisvės atėmimo bausmė ištremiant į Karagandos lagerį Kazachstane.

Didelėmis brolio Alfonso

Jakubėno, teisininko, pastangomis SSRS Aukščiausiasis Teismas 1947 metais nustatė, kad K. Jakubėno „eilėraščiai nebuvo antitarybiniai“ ir poetą paleido į laisvę. Tačiau grįžęs į tėvynę politinis kalinys nebeatsikratė saugumo struktūrų pareigūnų dėmesio ir 1950 metų sausio 8-ąją išėjo iš gyvenimo mįslingomis aplinkybėmis.

Laisva valia

K. Jakubėno byloje A. Venclovą, K. Korsaką, J. Baltušį ir A. Churginą apklausė LTSR Valstybės saugumo ministerijos pareigūnai protokolams būdinga vienoda klausimų ir atsakymų struktūra. Pokalbiai vyko rusų kalba.

O P. Cvirka nebuvo saugumo struktūrų pareigūnų apklaustas, jo parodymai surašyti lietuviškai, yra neformalaus laiško struktūros. Tad peršasi išvada – atsiradę laisva valia.

LGGRTC dokumentuose teigiama, kad brolio Alfonso liudijimu, byla buvo tiesiogiai susijusi su P. Cvirkos asmeniu, nes dėl drąsios savo kalbos pirmame rašytojų suvažiavime Vilniuje 1945 metais poetas K. Jakubėnas buvo patekęs į P. Cvirkos nemalonę.

Kazio brolis spėjęs, kad du kūrėjus galėjo supriešinti rašytojų susirinkime kilusi diskusija: spausdinti Vinco Kudirkos kūrinys, ar ne. P. Cvirka pasisakęs prieš, o K. Jakubėnas tada pareiškęs: „Galiu suprasti, kodėl Kudirkos satyrose arkliai baidosi žandarų, bet nesuprantu, kodėl Cvirka baidosi Kudirkos!“ P. Cvirka šio akibrokšto neatleido.

Atšalęs tarybų valdžios atžvilgiu

1945–1947 metais P. Cvirka ėjo LTSR tarybinių rašytojų sąjungos Valdybos pirmininko pareigas. K. Jakubėno teisme 1946 metų gruodžio 27-ąją jis kalbėjo:

„Po Lietuvos išvadavimo iš vokiškųjų grobikų, jis [K. Jakubėnas] buvo priimtas į

Kazys Jakubėnas, Apie 1930 m. *Maironio lietuvių literatūros muziejaus nuotr.*

Tarybinių Rašytojų sąjungą. Jis pradėjo rašyti neaiškius politinio pobūdžio eilėraščius. Rašytojų sąjungos narių kolektyvas ne kartą Jakubėną perspėjo, jam sakė, kad dabar vyksta klasių kova ir tokių eilėraščių rašyti negalima. Man žinomi jo eilėraščiai „Laikrodėlis“ ir „Raudonarmietis“. Tų eilėraščių turinys buvo apie tai, kad broliai lietuviai gyvena prastomis sąlygomis Sibire. Mus nustebino toks eilėraščių turinys. Jis eilėraščius skaitė universitete vakarų metu, reakcinė studentų dalis juos sutikdavo aplodismentais. Suvažiavime aš taip pat buvau. Jakubėno pasisakymas buvo chaotiškas, nebuvo sakomos aštrios politinės frazės, bet pasisakymo turinys reiškė nepasitenkinimą, atšalimą ir rašytojų, ir tarybų valdžios atžvilgiu.”

Niekšas ir menkysta

Filosofas, kultūros istorikas V. Ališauskas LRT.lt teigė, esą LGGRTC paskelbti dokumentai tiems, kas domisi istorija, neatskleidžia nieko nauja. P. Cvirkos vaidmuo K. Jakubėno įkalinimo byloje jam jau seniai nekėlė abejonių.

Pašnekovas tik atkreipė dėmesį, kad P. Cvirkos ir kitų sovietinį režimą rėmusių rašytojų išsakoma pozicija nebuvo

visuotinė.

„Tuo metu Lietuvos rašytojai, subrendę tarpukariu, buvo aiškiai pasidaliję – į aktyviai rėmusius sovietų režimą ir „tylenius“. Šie mėgino pralentėti, neužkliūti, išvengti naujos santvarkos šlovinimo ir neprisidėti prie jos kūrimo“, – LRT.lt teigė V. Ališauskas.

Jis pabrėžė, kad ir prosovietinio sparno kūrėjai nebuvo vieningi, tarpusavyje kovojo dėl įtakos, valdžios ir reikšmės.

Šiandieninėje P. Cvirkos istorijoje V. Ališauskas siūlo atskirti du dalykus: mėginimą nukelti rašytojo paminklą Vilniuje ir pačią jo asmenybę. „P. Cvirkos figūra yra aiški kaip dieną – tai niekšas ir menkysta. Tuščia šnekos apie jį“, – nukirto V. Ališauskas.

„Tiuomos“ ragavo prie visų valdžių

K. Jakubėnas buvo kairiųjų pažiūrų poetas, „tvirtos valios, užgrūdintas revoliucionierius“. Nuo pradžių bendradarbiavo literatūros žurnale „Trečias frontas“, į kurį susibūrė jaunuoliai, jautę „neapykantą Smetonos režimui“. Tačiau 1931 metais kartu su Kaziu Boruta jis žurnalą paliko.

Kolega trečiafrontininkas Viktoras Katilius poetą yra pavadinęs K. Borutos ginklanešiu. Kaip ir bendravardis, K. Jakubėnas paragavo kalėjimo duonos prie visų valdžių. Tarpukariu porą metų kalėjo už atentatą prieš ministrą pirmininką Augustiną Voldemarą. Vėliau kalintas dar du kartus – už kūrybą, nukreiptą prieš tautininkų režimą. 1941 metais buvo suimtas nacių. Jo bičiulį poetą Vytautą Montvilą vokiečiai sušaudė.

1940 metais K. Jakubėnas entuziastingai sutiko sovietinę santvarką. Tačiau greitai naująja valdžia nusivylė, nes buvo ištremta jo sesuo. Vėliau stebėdamas okupantų terorą, naikinačius partizanus, nekaltų žmonių trėmimus K. Jakubėnas mėgino šalintis viešumos. Atsidėjo kūrybai vaikams. Labiausiai K. Jakubėnas ir žinomas kaip knygų jauniems skaitytojams autorius.

Eilėraščiai – tik pretekstas susidoroti

Kalbinama LRT.lt, filosofė, kultūros istorikė N. Putinaitė sutiko, kad LGGRTC paviešinti dokumentai atskleidė papildomų detalių. Tačiau viso vaizdo, anot jos, iš vienos bylos nesusidarysi. Pavarčius to meto Rašytojų sąjungos protokolus galima suprasti, kad „užkliūva“ ne tik tie du K. Jakubėno eilėraščiai.

„Sakyti, kad poeto likimą nulėmė pora frazių keliuose eilėraščiuose, būtų nemenkas perlenkimas. Kaltinamieji aktai tais laikais dažnai rėmėsi kokiomis nors smulkmenomis.

Kazys Jakubėnas

„PAUKŠTELIS“

Ar sugrįši tu mielas

paukšteli

Ties mielosios mažu

langeliu

Ar paguosi ją savo

giesmelėm

Savo saldžiu skardžiu

balseliu

Pasakyk, kad aš gyvas ir

sveikas

Laisvos dienos nuslinko

toli

Kad laukuos jau

pavasario laikas

Ūžia, gaudžia berželiai

žali.

Pasakyk, kad javai

sužaliavo

Ir lankoj šienapjūtė arti

O kad grįžtų į tėviškę savo

Tie, kas buvo iš jos

ištremti

Žvilgsnis krypta į dulkiną

kelią

Akys ašarų drėksta rasa

Ar gyva dar brangioji

gėlelė

Ar žydės ji šaly svetimoj

Ar parlėksi tu mielas

paukšteli,

Ar galėsi žinėlę man duot

Ar gyva dar skaisčioji

gėlelė

Ar galėsiu aš ją išvaduoti.

Tačiau sprendimas susidoroti su žmogumi – pašalinti, represuoti – būdavo priimamas kur kas anksčiau, nei atsirasdavo įkalčių ir prasidėdavo bylos nagrinėjimas“, – teigė ji.

Pašnekovė atkreipė dėmesį į vieną K. Jakubėno bylos niuansą: gana ankstyvas Rašytojų sąjungos valdybos pirmininko P. Cvirkos įsitraukimas rodo, kad jis šiuo klausimu labai aktyviai kolaboravo su saugumo tarnybomis. Tai atskleidžianti laisva forma jo rašyta ir pasirašyta pažyma.

„Reikėtų prisiminti kontekstą: tuo metu sąjunga privalėjo „išsivalyti“. K. Jakubėno byla ir yra to valymosi pasekmė. Sąjungos vadovas turėjo parodyti ypatingą aktyvumą, priešingu atveju pats rizikavo būti „išvalytas“. Iškilusią pasirinkimo dilemą P. Cvirka išsprendė ne K. Jakubėno naudai“, – kalbėjo N. Putinaitė.

Anot pašnekovės, Rašytojų sąjunga buvo represinė struktūra – ribojanti, draudžianti, varžanti. „Juk rašytojai buvo „sielų inžinieriai“, tad „netinkamų elementų“ sąjungoje negalėjo likti“, – sakė sovietmečio tyrinėtoja. P. Cvirkos vadovavimo laikais kaip tik ir vyko toks Rašytojų sąjungos „išgryninimas“.

(Nukelta į 11 psl.)

Susitikimas po kalėjimo su draugais. Iš kairės: K. Jakubėnas, Br. Kiaupa, M. Paulauskas, OI . Venclovaitė, Bulkevičienė, Kaminskas. Apie 1930 m. *Maironio lietuvių literatūros muziejaus nuotr.*

LEMONTAS, IL

IŠKILMINGAS SUSIKAUPIMO VAKARO KONCERTAS – AMŽINYBĖN IŠKELIAVUSIESIEMS ATMINTI

Visų Šventųjų dieną, lapkričio 1–osios 7 val. vakaro, Lemonte, Palaimintojo Jurgio Matulaičio Misijos bažnyčioje, sunkiai sutalpinusioje visus susirinkusiuosius, iškilmingomis šv. Mišiomis, aukojamomis kunigo Algio Baniulio SJ, prasidėjo susikaupimo vakaras, skirtas Amžinybėn iškeliavusiesiems atminti.

Tos dienos vakarą prasidėjusi Vėlinių novena tęsis iki lapkričio 9 d., tad visi buvo kviečiami ant vokų užrašyti mirusių artimųjų vardus, už kuriuos šv. Mišios bus aukojamos kiekvieną novenos dieną. Po šv. Mišių Misijos seselė Laimutė Kabišaitytė žmones pakvietė į kamerinio choro „Ave Musica“, vadovaujamo Jūratės Grabliauskienės, koncertą, kuris prasidėjo unikaliu, kiek primirštu, mūsų apeiginės tautosakos žanru – raudomis, jaudinusiomis sielvartingu netekties pajautimu. Jas atliko solistės – Nida Grigalavičiūtė ir Danguolė Žibkutė–Pažemeckienė. Koncertmeisterė – Lisa Kristina.

Eiles skaitė rašytoja Vilma Kava.

Atleiskit jūs, užbaigę žemės kelią,

Kad rūpesčių kasdienių prislėgti

Mes per retai aplankom šią vietelę,

Kur būname prie jūsų taip arti.

Kad tebegirdim jūsų žodžių aidą,

Kad skaitome it knygą jūsų mintis...

Te užmiršimo nuosėdas išsklaido

Ši atminimo ir rimties naktis...

Dvidešimt penkių daini-

ninkų kamerinis choras „Ave Musica“ susibūrė 2018 m. kovo 26 d. Gegužės 13 d. choras jau giedojo Motinos dienos skirtose šv. Mišiose Palaimintojo Jurgio Matulaičio Misijoje, Lemonte. Lapkričio 1–ąją įvyko pirmasis „Ave Musica“ Vėlinių koncertas Amžinybėn iškeliavusiesiems atminti.

Pasak vienos kamerinio choro „Ave Musica“ įkūrėjų Daivos Guzelytės Švabienės, mintis praėjusiais metais surengti koncertą Visų Šventųjų, lapkričio 1–osios, vakarą tuomet kilo prieš penkiolika metų, kai su vadinamąja trečiąja emigracijos banga atvykstantiesiems sunkiai prigijo Amerikoje įprastos švęsti Halloween šventės tradicijos, nes Lietuvoje to laikotar-

Į Visų Šventųjų dienos skirtą susikaupimo vakarą atvykę išėivijos lietuviai sunkiai tilpo Pal. Jurgio Matulaičio Misijos bažnyčioje. *Živilės Gurauskienės nuotr.*

Iškilmingas Vėlinių koncertas – Amžinybėn iškeliavusiesiems atminti.

Živilės Gurauskienės nuotr.

KLIVLANDAS, OH

METINIS LABDAROS POBŪVIS

Š. m. spalio 26 d. Klivlando lietuvių parapijos salėje įvyko 9-tas pobūvis, pavadintas „Clambake & Steak Roast“. Į jį atvyko per 200 parapijiečių ir svečių. Laukiantys šio vakaro oficialios pradžios svečiai galėjo pasiklausyti orkestro.

Pagrindinis šios vakaronės tikslas buvo surinkti finansinės paramos Šv. Kazimiero parapija išlaikyti ir jos veiklai plėtoti. Šiam tikslui buvo skirta pagrindinė pinigine loterija, kurios laimėjimas buvo 2000 dol. Taip pat vyko „chinese raffele“ (kiniška loterija).

Numatyta įplauka nuo pagrindinės loterijos bendros

sumos nesusidarė, todėl gerokai sumažėjo jos pašalpa... Buvo pastebėta, kad į šią vakaronę atvykusi viena lietuvių grupė atrodė mistiškai, tačiau visi buvo pavaišinti, pasinaudojo proga išbandyti savo laimę, tačiau svarbiausia, kad jų atvykimas įrodė – jie remia Šv. Kazimiero parapiją.

Vaišės buvo paruoštos pagal asmenų išankstinius užsakymus, jos buvo gausios, karštos ir gardžios, vėliau dauguma dalyvių turėjo progą pasidžiaugti dideliu skanumynų pasirinkimu, kavute bei lengvais ir stipresniais gėrimais.

Algirdas V. Matulionis

Parapijiečiai ir svečiai noriai parėmė parapiją.

A.V.Matulionio nuotr.

LIETUVIŲ RADIOJO PROGRAMA girdima antradieniais
9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpikas,
82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687.
Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

VAŠINGTONE PAMINĖTAS BALTIJOS KELIO IR BERLYNO SIENOS GRIUVIMO 30-METIS

Lietuvos ambasadorius JAV Rolandas Kriščiūnas (dešinėje) pabrėžė, jog lietuvių tauta niekuomet nebuvo susitaikiusi su sovietų okupacija. **LR URM**

Spalio 28 dieną Vašingtone, JAV, įsikūrusiame prestižiniame Džordžtauno universitete Lietuvos, Estijos, Latvijos ir Vokietijos ambasados JAV kartu su universiteto bendruomene surengė diskusiją apie 1989 metais išsivadavimo judėjimų Vidurio ir Rytų Europoje svarbą bei laisvės ir demokratijos vertybes.

Pradėdamas diskusiją istorinėje universiteto Riggs bibliotekoje, Lietuvos ambasadorius JAV Rolandas Kriščiūnas pabrėžė, jog lietuvių tauta niekuomet nebuvo susitaikiusi su sovietų okupacija, o 1989-1990 metais per pavergtąsias tautas nuvilnijusio išsivadavimo judėjimo nebebuvo galima sustabdyti net jėga.

„Sovietinė Lietuvos okupacija parodė, kad galima naikinti žmones, bet negalima užgniaužti laisvės troškimo. Viena iš istorijos pamokų, svarbi ir šiandien, yra tai, kad laisvės negalime priimti kaip duotybės“, – teigė ambasadorius, pažymėdamas Lietuvos partizanų kovas, Romo Kalantos susideginimą, Amerikos balso radijo programų klausymąsi Lietuvoje, disidentų ir Lietuvos žmonių pasipriešinimo atvejus.

R. Kriščiūnas pabrėžė, kad tiek išsivadavimo judėjimo metu, tiek ir ginant Nepriklausomybę buvo svarbi kitų tautų, ypač Rusijos demokratinių jėgų ir piliečių, parama. Atsakydamas į auditorijos klausimus apie šios

dienos grėsmes ir iššūkius, R. Kriščiūnas padėkojo Vokietijai už jos indėlį į regiono saugumą, už vadovavimą NATO priešakinių pajėgų batalionui Lietuvoje. Ambasadorius pažymėjo JAV karinių pajėgų buvimo regione svarbą. „JAV karių buvimas Baltijos šalyse ir Lenkijoje yra skirtas atgrasyti priešininką, ir yra svarbus taktikai ir saugumui regione“, sakė ambasadorius.

Diskusiją moderavo Džordžtauno universiteto BMW Vokietijos ir Europos studijų centro – pagrindinio renginio organizatoriaus- vadovė profesorė Katrin Sieg. **LR URM**

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTIJOSE ATIDARYTI LIETUVOS VIZŲ CENTRAI

Siekiant užsieniečiams sudaryti palankesnes sąlygas pateikti prašymus išduoti vizas ir bendradarbiaujant su išorės paslaugų teikėju VFS Global, atidaryti Lietuvos vizų centrai Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Nuo 2019 m. spalio 15 d. Jungtinėse Amerikos Valstijose gyvenantys asmenys prašymus išduoti Šengeno vizą gali pateikti Čikagoje, Niujorke, Vašingtone, Los Andžele, Hiustone ir San Franciske esančiuose vizų centruose, kurių privalumai – ilgas darbo laikas strategiškai

patogiose miestų vietose, eilių nebuvimas, atsiskaitymas vietos valiuta, taip pat vietoje teikiamos papildomos paslaugos (kelionės draudimas, fotografavimas ir pan.). Pateikdamas dokumentus vizų centruose pareiškėjas mokės papildomą 15,90 eurų paslaugos mokestį, Lietuvos valstybės biudžetui vizų centrų veikla papildomai nekainuoja.

Daugiau informacijos apie Lietuvos vizų centrų Jungtinėse Amerikos Valstijose veiklą skelbiama išorės paslaugų teikėjo VFS Global interneto svetainėje. **LR URM**

Vašingtone, JAV, įsikūrusiame prestižiniame Džordžtauno universitete Lietuvos, Estijos, Latvijos ir Vokietijos ambasados JAV kartu su universiteto bendruomene surengė diskusiją apie 1989 metais išsivadavimo judėjimų Vidurio ir Rytų Europoje svarbą bei laisvės ir demokratijos vertybes. **LR URM**

MENO PARODA KLIVLANDE

Saulėtą rugšėjo 15 d. popietę Lietuvių namų viršutinėje salėje rinkosi lankytojai pažiūrėti KORP! GIEDRA organizacijos surengtos meno parodos. KORP! GIEDRA - ateitininkų moterų, baigusią aukštuosius mokslus, organizacija. Jos narių tikslas yra gyventi pagal ateitininkų principus, ugdyti pilną moteriškumą ir skleisti šviesą ir gerį šeimoje ir visuomenėje. Vadovė – **Violeta Ledger**.

Jau seniai mūsų bendruomenės lankytojai nematė tokio gausaus meno kūrinių pristatymo. Dešimt menininkų pristatė savo darbus: tai keramikos, stiklo dirbiniai, tekstilės darbai, juvelyriniai dirbiniai, fotografijos ir dailės darbai. Šie darbai privertė atkreipti dėmesį į menininkų meninius tikslus, idėjas, tuo pat metu leido žiūrovui klaidžioti vaizduose.

Teresė Beržinskienė pristatė savo tapybos darbus. Menas ją domino nuo pat mažens. Baigusi mokslus dirbo meno mokytoja. Praėjus daug metų, po netikėtos vyro mirties Teresė grįžo prie tapybos. Tai buvo naujai atrasta gyvenimo prasmė. Gamtos grožis, spalvos, šviesa, šešėliai – tai jos įkvėpimas.

Rasa Chambers – mezgėja. Ją megzti išmokino mama, kai dar buvo visai jauna. Daug metų Rasa mezga įvairiais metodais: „crewel“ siuvinėjimu, švedišku siuvinėjimu, užsiima spynos kablio kilimėlių gamyba, audimu staklėmis, audimu karoliukais.

Roma Degesys pristatė savo juvelyrinius darbus, stiklo darbus, dirbinius iš metalo, nuostabius darbus su vilna ir šilku. Šiuo metu ji kuria „Flux Metal Arts Studio“, kur mokosi įvairios technikos iš žinomų Amerikos ir kitų tautų menininkų. Labiausiai menininkė džiaugiasi ne baigtais meno darbais, bet įgytomis žiniomis, išmokta nauja metodika ir gamyba.

Ritos Matienės darbai – šilkinų skarų tapyba, juvelyriniai darbai iš gintaro. Jos sukurtoje kolekcijoje atsispindi gamtos spalvos ir įdomus spalvų suderinamumas. Savo juvelyriniuose darbuose ji atskleidžia gintaro spalvas ir jo spindesį. Tapybos darbuose ji naudoja akrilinius, vandeninius, aliejinus dažus. Naudodama įvairią techniką, ji sukuria daug įdomių darbų, kurie darbo procese atskleidžia nenuspėjamo įvairumo.

Antonija Penkiunas dar

studijuodama odontologiją svajojo kurti papuošalus. Jos sukurti juvelyriniai papuošalai suteikia lengvumo, elegancijos įspūdį. Darbai sukurti naudojant sidabrą ir upių perlus.

Livija Stefansson – aukštos klasės keramikos ir stiklo menininkė. Liviją džiugina, kai paprasčiausią gamtos medžiagą galima pakeisti į daiktą, kuris skleidžia grožį ir gaivina dvasią. Nuostabu, kai mindžiojamas molis keičiasi į didingą katedrą, o smėlis tampa spalvotu vitražu, per kurį šviečia Dieviška šviesa. Karštis ir liepsna sukuria medžiagų šokį, kuris baigiasi meno kūriniu.

Gidonė Steponavčienė meilę menui pajuto nuo devynerių metų. Ji lankė „Cleveland Music Settlement“ ir „Cooper School of Art“ meno mokyklas. Čia ji mokėsi tapybos su vandeniniais, akriliniais, aliejiniais dažais. Jos pristatytuose fotografijos darbuose atsispindėjo meilė gamtai, o juvelyriniuose darbuose vyravo auksinis gintaras.

Živilė Vaitkienė, audimo meistrė, pristatė daug savo išaustų juostų, šalių. Jos darbuose vyraujantis spalvų žaismas ir aukštas meistriškumas, darbų įvairovė, kruopštumas sudo-

mino ne vieną iš mūsų. Živilė mano, jog sėdėdama prie staklių jaučia didelį ryšį su savo nors ir nežinomais proseneliais ir tuo prisiliečia prie šalies, iš kurios kilusi. O išaustas audeklas neatsiejamai riša su praeitimi ir lietuvaits moters gyvenimu.

Aldona Zorskienė pristatė keramikos ir stiklo dirbinius. Menininkė nuo mažens traukė gamtos grožis. Todėl ir savo darbuose ji stengiasi kuo daugiau naudoti gamtinių medžiagų ir spalvų. Menininkė dešimt metų studijavo keramiką, dalyvavo įvairiose meno parodose, kur jos darbai buvo įvertinti aukštais apdovanojimais.

Peržiūrėjusi parodą supratau, kad visas šias nuostabias menininkes sieja bendras tikslas – sukurtais darbais džiuginti mus. Kad išjudintų visus mus ir ištrauktų iš alinančios kasdienybės. Džiaugiuosi, kad jų visų kūryba yra nebeatsiejama jų gyvenimo dalis.

Parodos lankytojai galėjo pasivaikinti paruoštomis vaishėmis, kurias pateikė Lietuvių namų restorano „Gintaras“ šeimininkės, vadovaujamos Rūtos Degutienės.

JAVLB Ohio apygardos pirmininkė Nomeda Vucianienė

VILNIUJE ĮTEIKTAS BALŲ APDOVANOJIMAS

Spalio 31 dieną Lietuvos ir Latvijos užsienio reikalų ministrai 2019 metų Baltų apdovanojimą įteikė Vytauto Didžiojo universiteto profesorii Alvydui Butkui. A. Butkus apdovanotas už savo veiklą pristatant Latvijos kultūrą ir kalbą Lietuvoje, akademinį mainų tarp abiejų šalių skatinimą, kūrybinę veiklą letonistikos srityje.

2017 metais abiejų šalių užsienio reikalų ministrų įsteigtu Baltų apdovanojimu kasmet pagerbiami Lietuvos arba Latvijos fiziniai arba juridiniai asmenys už indėlį ir pasiekimus verčiant lietuvių literatūrą į latvių kalbą arba latvių literatūrą į lietuvių kalbą, mokant lietuvių kalbos Latvijoje arba latvių kalbos Lietuvoje, atliekant Lietuvos arba Latvijos materialaus ir nematerialaus kultūros ir istorijos paveldo mokslinius tyrimus, tiriamąją žurnalistiką apie Lietuvos ir Latvijos istoriją, kultūrą ir turizmą. Praeitais metais apdovanojimas Rygoje įteiktas kalbininkei profesorei Laimutei Baluodei. **LR URM**

PRISTATYTA KNYGA APIE AMŽINĄJĄ ŽINIĄ FANTASTINĖJE ISTORIJOJE „ŽIEDŲ VALDOVAS”

Š. m. spalio 13 d. Lemonte, Pasaulio lietuvių centre (PLC) esančioje Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos bažnyčioje, po 11 val. šv. Mišių, aukotų iš Kolorado valstijos atvykusio Šv. Jono kongregacijos kunigo ir vienuolio Kūdikėlio Jėzaus Pranciškaus Nekrošiaus CSJ, buvo surengtas jo knygos „The Theological Landscape of Middle Earth” pristatymas, kurio metu buvo mėginama atskleisti krikščioniškuosius simbolius ir idėjas bei sakramentų reprezentacijas J. R. R. Tolkieno bestseryje „Žiedų valdovas”.

„Žiedų valdovas” – tai išskirtinai katalikiškas veikalas, o rašytojas, būdamas uolus katalikas, pripažino, kad religinis dėmuo atsirado kiek vėliau, taisant kūrinį, – kalbėjo vienuolis, šiuo metu Vyresniųjų leidimu pradėjęs atsiskyrėlio gyvenimą Regina Caeli Hermitage JAV, Kolorado kalnuose. – Labai svarbu, kad visa pasaulio vizija knygoje yra sakramentinė, t. y. nurodanti skaitytojui į tai, kas yra anapus regimybės.

Susirinkusiuosius į knygos pristatymą sudomino brolio Kūdikėlio Jėzaus Pranciškaus Nekrošiaus CSJ pasakojimas, kaip jis 2009–aisiais su sava-noriais ir paaugliais Palūšėje, Aukštaitijos nacionalinia-me parke, Ignalinos rajone, keturias dienas išsinuomoję

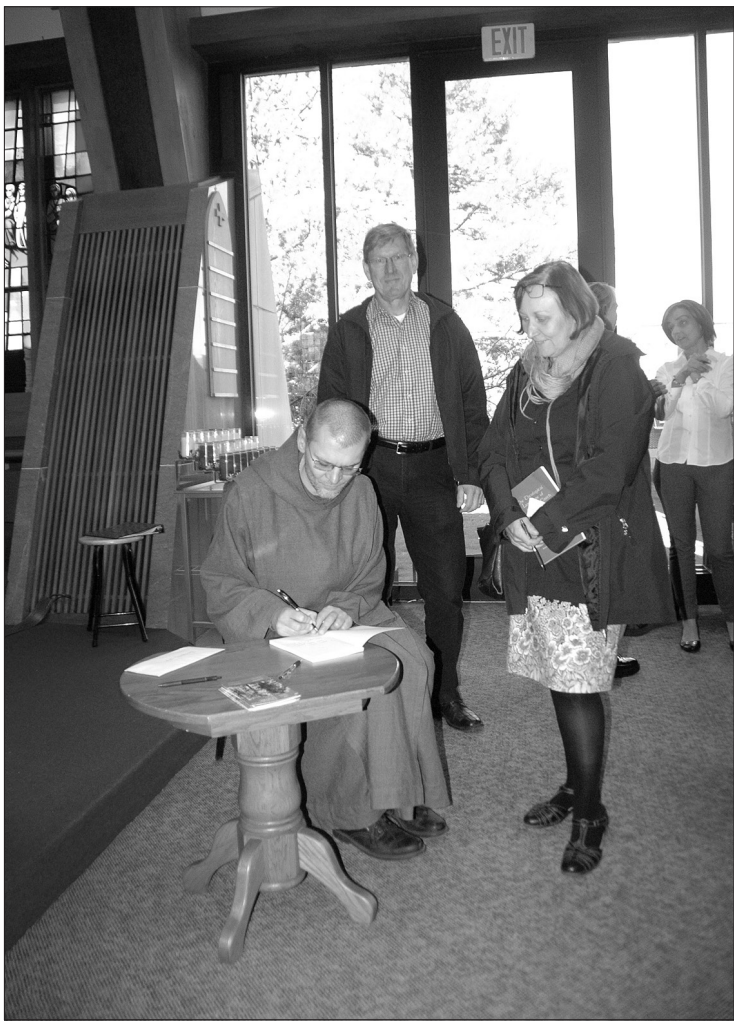
valtį kūrė filmą pagal J. R. R. Tolkieno epinę *fantasy* istoriją „Žiedų valdovas” Šv. Jono šeimų festivalyje. „Tai buvo tarsi filmo tęsinys, kurį paaugliai turėjo sukurti patys, – pasakojo vienuolis. – Per visą istoriją ieškojome žiedo paslapties, kuriai atsiskleidus supratome, kad tai – Eucharistija. Daugelį žavėję efektai buvo natūrali gamtos stichija – mums plaukiant valtimi užklupo liūtis ir ėmė žaibuoti. Vaikams labiausiai patiko kovos tarp elfų, beje, laikomų angelų prototipais. Filmo kūrimas paveikė paauglių širdis – net tie, kurie anksčiau nieko nenorėjo girdėti apie Dievą, nuoširdžiai įsitraukė į veiklą. Daugelis jų vėliau tapo aktoriais”.

Kai reikėjo rinktis magistro darbo temą, vienuolis iš pra-

džių žadėjo rašyti iš Josepho Ratzingerio eschatologijos, tačiau nulėmė įvykusi diskusija apie P. Jacksono filmus, ir paklaustas, kodėl nerašo iš „Žiedų valdovo”, temą pakeitė. Teologijos fakultete dėstęs rusų disidentų sūnus biblistas prof. Gregory Glazov, tapęs Kūdikėlio Jėzaus Pranciškaus Nekrošiaus CSJ darbo vadovu, atvėrė jam platų akademinės teologijos lauką apie J. R. R. Tolkieno legendariumą ir supažindino su Stratfordo Caldecotto – vieno autorite-tingiausių krikščioniškų temų J. R. R. Tolkieno kūryboje tyrinėtojų, darbais.

Po diplomų įteikimo prof. Gregory Glazov vienuolį pa-ragino išleisti knygą, ran-kraštį parodęs lietuvių kilmės kunigui Peteriui Stravinskui, leidyklos „Newman House” direktoriui. Peteris Stravinskis knygą sutiko išleisti su sąlyga, kad akademinis tekstas bus išverstas į žmonių kalbą. Taip po metų gimė ši knyga – ne-pilna labai plataus tarptauti-nių mokslinių tyrimų lauko apžvalga.

Baigiantis renginiui visi,

Knygas įsigiję renginio svečiai galėjo autoriaus paprašyti pasirašyti ir prisiminti juos maldose.

Živilės Gurauskienės nuotr.

įsigiję knygas, turėjo galimy-bę brolio Kūdikėlio Jėzaus Pranciškaus Nekrošiaus CSJ paprašyti pasirašyti ir prisi-minti juos maldose. Beje, ne visi, susidomėję leidiniu, su-

spėjo jį įsigyti – pritrūkusiems knygų buvo galimybė užsisa-kyti jas Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos raštineje.

„Dirvos” korespondentė
Živilė Gurauskienė

LIETUVIŠKAI VIRTUALIOS REALYBĖS ANIMACIJAI – APDOVANOJIMAS LONDONE

Praėjusiais metais Venecijos kino festivalyje dalyvavęs ir tarptautinio pri-pažinimo sulaukęs virtualios realybės projektas „Angelų takais” („Trial of Angels”) vėl dėmesio centre. Kristinos Buožytės ir Vitalijaus Žuko (studija OKTA) sukurta, Mikalojaus Konstantino Čiurlionio darbų įkvėpta virtuali patirtis Jungtinėje Karalystėje pelnė už pasiekimus mene ir technologijose skiriamą apdovanojimą „Lumen Prize for Art and Technology”.

Nuo 2012-ųjų kasmet

organizacijos „Lumen Arts Projects” rengiamas konkur-sas skirtas surasti ir parodyti kūrėjus, apjungiančius tradi-cinio ir skaitmeninio meno idėjas. Į finalą patekę darbai ne tik apdovanojami pinigini-ais prizais, bet ir keliauja po įvairius meno renginius pasaulyje. Per organizacijos gyvavimo metus surengta daugiau nei 30 parodų.

Šiomet kartu su lietuviš-kaisiais „Angelų takais”, laimėjusiais išplėstos realy-bės (XR) kategorijoje, apdo-vanoti dar aštuoni kūriniai, supažindinantys žiūrovus su

netikėtomis patirtimis ir uni-kaliais sprendimais. „Love Birds, Night Birds, Devil-Birds” – interaktyvios pa-sakos instaliacija, apsupanti žiūrovą keliais ekranais. „Drawing Operations” – du-etas, kurio metu pramoninis robotas kartu su dailininke Sougwen Chung realiu laiku kuria paveikslus. „We Are All Made Of Light” šviesos instaliacijoje patys lankyto-jai paverčiami žvaigždėtais siluetais ir judėdami sukuria dinamišką galaktikos erdvę. Kiekvieno dalyvio suku-riamas skaitmenins vaizdas

įrašomas, tad daugėjant lan-kytojų interaktyvus paveiks-las pildosi.

Specialus moterims mene ir technologijose skirtas apdo-vanojimas atiteko dailininkei dr. Alexandra Daisy Ginsberg, kuri kartu su biotechnolo-gijų kompanija „Ginkgo Bioworks” sukūrė dviejų dėl žmonių veiklos išnykusių gė-lių įkvėptą skaitmeninį peizažą „Resurrecting the Sublime”, papildytą iš jų DNR susinte-tintu kvapu. Pagrindinis pri-zas atiteko darbui „Melting Memories” – didelio formato skaitmeninės grafikos pa-veikslui, kuris sukuria gyvos judančios skulptūros iliuziją.

Lietuviškas kūrinys apdo-vanojimuose pristatytas kaip „duoklė multimedijos meno pirmtakui ir vienam didžiausių abstrakčiojo meno pionierių Europoje, M. K. Čiurlioniui, kuris sulaužė ribas tarp skir-tingo meno formų, kad su-kurtų naują savo kosmologiją paremtą pasaulį”. „Kuriant šį darbą, įvyko natūrali simbiozė tarp meno ir naujausių tech-nologijų, kurios tapo idealiu įrankiu, padėjusiu atskleisti

M.K.Čiurlionio kūrybą nauju kampu. Jo skirtingos kūry-bos sritys papildė viena kitą ir susijungia į tobulą dermę, kurią žiūrovas gali pilnai pa-tirti virtualios realybės plat-formoje”, – patirtį „Angelų takais” apibūdino Kristina Buožytė. „Esame laimingi ir jaučiamės pagerbti, kad mūsų VR patirtis gavo tokį išskirtinį apdovanojimą. Tikimės, tai padės skleisti žinią ne tik apie mūsų darbą, bet daugiausia apie M. K. Čiurlionio kūrybą, kuri yra paveiki įvairiausiose formose”, – apdovanojimą komentavo Vitalijus Žukas.

„Angelų takais” kūrėjai, be tarptautinių renginių, ne-pamiršta ir gimtųjų namų – M. K. Čiurlionio muziejaus Kaune. Po daug dėmesio sulaukusios virtualaus poty-rio demonstracijos „Angelų takais” jau netrukus ketina sugrįžti į muziejų ir tapti nuo-latine ekspozicijos dalimi.

OKTA dalyvavimą apdo-vanojimų ceremonijoje parė-mė Lietuvos Respublikos am-basada Jungtinėje Karalystėje ir koordinavo kultūros atašė Justė Kostikovaitė. **LR KM**

„Angelų takais” („Trial of Angels”).

LR KM

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

DIRVA
LAIMANČIOJE JAV SURENGTAS
LIETUVOS GABŲ KONKURSA
PASTIPRINČIAS

**METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASĖ - \$78,
ORO PAŠTU | UŽSIENI
METAMS - \$130.00**

ISTORINĖ ATMINTIS. ALEKSANDRAS TIMINSKIS – ANTROJO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARYS

Tarpukariu Kaune gyveno visas tautinių mažumų gyventojų margumynas. 1923 metų gyventojų surašymo duomenimis Kaune gyveno 59% lietuvių, 27% žydų, 4,5% lenkų, 3,5% vokiečių, 3,2% rusų, 0,2% baltarusių, 0,1% latvių ir 2,4% kitų tautybių gyventojų.

Nedidelė rusų tautinės mažumos bendruomenė buvo lojali Lietuvos valstybei, rėmė jos siekius. Ypač daug prie Lietuvos kultūrinio gyvenimo prisidėjo rusų inteligentija (svarus rusų mokslininkų Levo Karsavino, Ivano Lappo, Mstislavo Dobužinskio, Nikolajaus Pokrovskio, Aleksandro Timinskio, baleto artistų Pavelo Petrovo, Nikolajaus Zverevo, Anatolijaus Obuchovo, Veros Nemčikovos, operos režisierių Dmitrijaus Arbenino, Nikolajaus Vekovo, Teofano Pavlovskio ir kitų indėlis).

Pagrindinis nuopelnas organizuojant rusų švietimą laikinojoje sostinėje Kaune priklauso rusų inteligentijos lyderiui, žymiam pedagogui, tarpukario Lietuvos politikui bei visuomenės veikėjui, Antrojo Lietuvos Respublikos Seimo nariui **Aleksandrui Timinskiui (1884–1959)**, kurio 135-ąsias gimimo ir 60-ąsias mirimo metines minime šiais metais. Manau, kad pats tinkamiausias metas apie šią asmenybę priminti visuomenei.

Svarbiausia – išsilavinimas

A. Timinskis gimė 1884 m. kovo 22 d. Mastų kaime Gardino gubernijoje (dabar Baltarusija), mokytojų šeimoje. Tėvas Jonas Timinskis 20 metų dirbo pradinį mokyklų mokytoju Baltarusijoje ir Lietuvoje. Aleksandras 1902 m. baigė gimnaziją Varšuvoje ir įstojo į Varšuvos politechni-

A. Timinskis su žmona Vera apie 1922. *Lietuvos švietimo istorijos muziejaus fondų nuotr.*

kos institutą, o po kelių mėnesių perėjo į Sankt Peterburgo Petro Didžiojo politechnikos instituto ekonomikos skyrių.

1904 m. už dalyvavimą revoliucinėje veikloje buvo išsiųstas į Vilnių, o iš ten ištremtas į Sibirą. 1907 m. grįžo iš tremties ir tęsė mokslus Sankt Peterburgo politechnikos institute, kurį baigė 1908-aisiais. Sankt Peterburge baigė ir Pedagogikos kursus. 1909–1910 m. atliko karo priverolę. Nuo 1910 m. rudens dėstė istorijos ir geografijos kursą Tomsko komercijos mokykloje. 1911 m. įgijo ekonomikos mokslų kandidato laipsnį. Tais pačiais metais įsidarbino Finansų ministerijoje Muitų rinkliavų statistikos skyriuje Sankt Peterburge. Vietinėje spaudoje publikavo straipsnius ekonomikos klausimais.

Pirmasis pasaulinis karas

Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, A. Timinskis buvo mobilizuotas į frontą kaip praporščikas. Ne kartą sunkiai sužeistas. Po pakartotino sužeidimo prie Rygos 1915 m. buvo pripažintas netinkamu tolesnei tarnybai. Apdovanotas IV laipsnio Šv. Anos ordinu „Už drąsą“. 1917 m. baigė Karo elektrotechnikos mo-

kyklą ir vėl buvo nusiųstas į frontą – paskirtas lauko radijo stoties viršininku, turėjo podporučiko laipsnį. Vėliau dirbo Gatčinos (Rusija) aviacijos

Rusų draugijos Mokslas-Šviesa narių ir stačiatikių bendruomenės dalyvių pasitarimas apie 1932 m. *Lietuvos švietimo istorijos muziejaus fondų nuotr.*

mokykloje radijo telegrafijos lektoriumi. 1917 m. buvo Gatčinos miesto dūmos narys.

Pasiliko laikinojoje Lietuvos Respublikos sostinėje

1918 m. gruodį per atostogas A. Timinskis iš Rusijos atvyko į Kauną. Jam labai rūpėjo pasimatyti su Kaune gyvenusiu ir tuberkulioze

sergančiu tėvu bei motina. Bendraudamas su tėvais ir kiek apsipratęs su lietuviška aplinka, jis nusprendė visam laikui likti gyventi Kaune. Netrukus ir žmona Vera su dukrele Verute iš Gatčinos miesto, kuriame buvo bolševikų kalinama, pabėgo, ir per Latvijos sieną pasiekė Kauną.

A. Timinskis su šeima apsigyveno K. Donelaičio g. 7–2. Turėdamas didelę pedagoginę ir gyvenimišką patirtį, jis pradėjo politiko ir švietėjo veiklą. Publikavo straipsnius rusakalbėje spaudoje, rūpinosi rusų mažumos reikalais, jaunimo išsilavinimu, kultūriniu rusų bendruomenės gyvenimu ir sugrįžusiais iš Rusijos pabėgėliais. 1919 m. dėstė Kauno komercijos mokykloje.

A. Timinskis buvo labai išsilavinęs žmogus, gerai mokėjo lietuvių, rusų, čekų, vokie-

miesto kultūros židiniu – ir linkėjo jam pasisekimo, klestėjimo bei miesto valdžios dėmesio, ieškant tinkamesnių patalpų muziejinei veiklai plėtoti.

1921–1940 metais A. Timinskis parašė ne vieną straipsnį apie Aleksandro Puškino, Aleksandro Gribojedovo, Levo Tolstojaus, Antono Čechovo ir kitų klasikų kūrybą. 1919 m. išleido rusų kalba leidinius „Visuotinės literatūros bruožai (1870–1917)“, „Visuotinės kultūros istorijos konspektas“, 1940 m. – „L. Tolstojus mokykloms. I ir II d. Chrestomatija“ (su lietuvišku žodynu).

Kauno rusų gimnazijos direktorius

Kauno rusų inteligentų ir A. Timinskio pastangomis 1920 m. rugsejo 17 d. buvo įkurta privati rusų gimnazija.

čių, lenkų, baltarusių kalbas. Jis aktyviai dalyvavo Lietuvos politiniame ir kultūriniame gyvenime. 1923 m. buvo išrinktas į Antrąją Lietuvos Respublikos Seimą. Palaikė ryšius su kitais Kaune gyvenusiais ar viešėjusiais Rusijos emigrantais. Jo namuose Kaune svečiavosi Fiodoras Šaliapinas, Ivanas Buninas. Graži draugystė užsimezgė su Vytauto Didžiojo universiteto Visuotinės istorijos katedros profesoriumi Levu Karsavinu, kuris daug nusipelnė Rusijos ir Lietuvos kultūrai. Filosofas į lietuvių kalbą išvertė nemažai Europos kultūros istorijos veikalų, 1931 m. pradėjo lietuviškai rašyti Europos kultūros istoriją, baigė 1937 m. Beje, jis taisyklingai kalbėjo ir rašė lietuviškai.

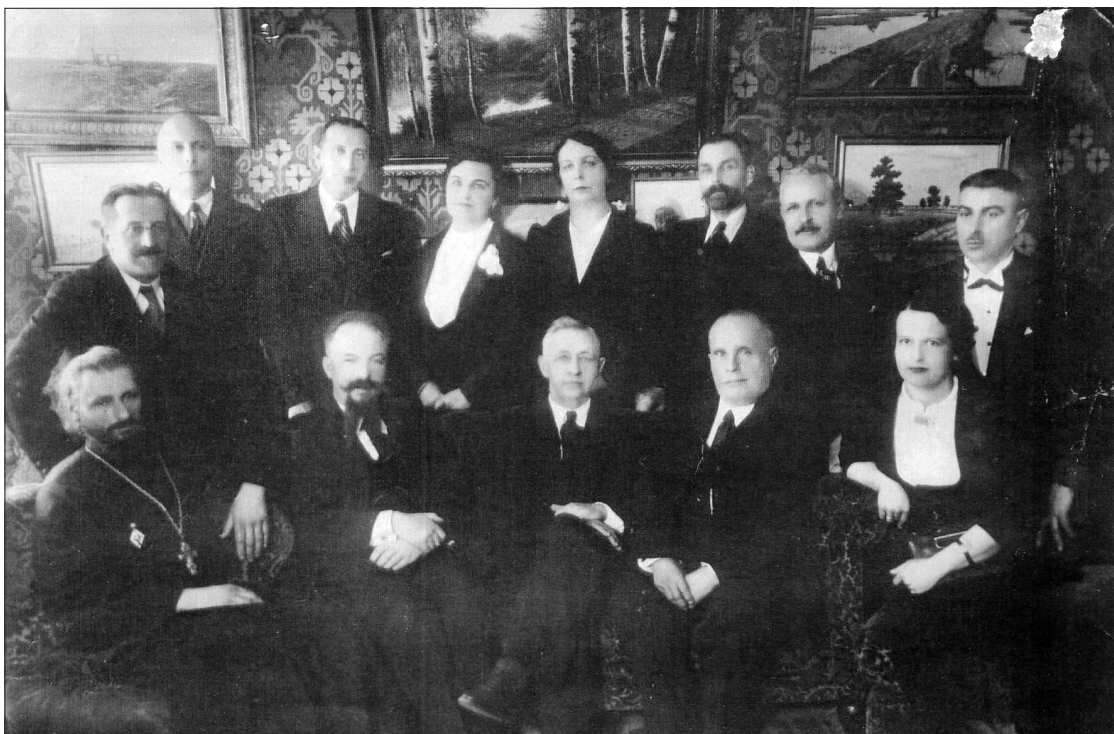
1922 m. lapkričio 18 d. A. Timinskis kaip Kauno miesto valdybos mokyklų komisijos atstovas, dalyvavo Pedagoginio muziejaus (dabar Lietuvos švietimo istorijos muziejus) atidarymo iškilmėse ir pasakė sveikinimo kalbą. Džiaugėsi įkurtu Pedagoginiu muziejumi ir skaitykla – nauju

Suburtas darnus ir itin aukštą išsilavinimą turintis pedagogų kolektyvas. Daugelis pedagogų aukštąjį išsilavinimą įgijo carinės Rusijos ar Europos aukštosiose mokyklose.

Pats gimnazijos direktorius A. Timinskis buvo visapusiškai išsilavinusi asmenybė, dėstė matematiką ir literatūrą. Istoriją dėstė Jonas Geštautas, baigęs Sankt Peterburgo archeologijos institutą, Aleksandras Itomlenskis buvo baigęs Vilniaus mokytojų institutą. Matematikos ir astronomijos mokytojas Germanas Lechemas buvo baigęs Prahos universitetą, o logikos ir lotynų kalbos mokytojas Markas Markovičius – Sankt Peterburgo universitetą. Pedagogų kolektyvas pagal etninę ir religinę sudėtį buvo labai įvairus, pvz., 1920 m. gimnazijoje dėstė 4 rusai, 4 lietuviai, 6 žydai, 2 baltarusiai, 2 prancūzai, 1 vokiečių ir 1 ukrainietis.

Nepriklausomos Lietuvos pradžioje Kauno rusų gimnazija buvo labai reikalinga ir reikšminga ne tik rusų tautybės

(Nukelta į 11 psl.)

Rusų bendruomenės inteligentai. 1-oje eilėje trečias iš kairės sėdi Ivanas Buninas, 2-oje eilėje pirmas iš kairės – rusų gimnazijos direktorius A. Timinskis. *Lietuvos švietimo istorijos muziejaus fondų nuotr.*

RENGINIŲ KALENDORIUS

Lapkričio 16 d., šeštadienį, 7:00 val. vakaro Lietuvių namų viršutinėje salėje įvyks „Rudens vakaronė“. Koncertinę programą atliks Danguolė Žibkutė-Pazemeckienė (sopranas), Gijla Krumaitienė (metzo sopranas) ir Darius Kairys (tenoras). Bus šilta vakarienė.

Rengia Klivlando lietuvių bendruomenės valdyba

Gruodžio 4 d. penktadienį, 6:00 val. vak. *The Music Settlement at University Circle 11125 Magnolia Dr., Cleveland, OH 44106* įvyks koncertas: Viktorija Čepinskienė (smuikas) ir Giedrė Špečkauskaitė (fortepijonas) atliks Vivaldi „Metų laikai“.

„Dirvos“ inf.

2020 metais, balandžio 18 d. šeštadienį, nuo 6:30 val. vak. iki 12:00 val. vakaro Šv. Kazimiero parapijos auditorijoje vyks Mariaus Narbutaičio skulptūrų paroda.

Rengia vyr. skaučių „Židins“

(Atkelta iš 6 psl.)

LAIKAI, KAI UŽ EILĖRAŠČIUS TRĖMĖ Į LAGERĮ

„Ką jis iš tiesų jautė savo širdyje – mūsų neturėtų dominti. Svarbu, kokie buvo laisva valia represinės struktūros vadovu tapusio žmogaus veiksmai“, – pabrėžė N. Putinaitė.

Kelios Jakubėno mirties versijos

Kokiomis aplinkybėmis K. Jakubėnas mirė, sekamos kelios versijos. Pagal vieną, poetas buvo per tardymą mirtinai nukankintas saugumiečių. Jo sušalęs kūnas be viršutinių drabužių rastas Kapų gatvėje.

1950 metų sausio 7-ąją K. Jakubėnas buvo iškviestas į Valstybės saugumo ministeriją. Vos pasirodžiusį poetą joje iškart suėmė ir nuvežė į nuošalią Kapų gatvę, kur, spėjama, būta tardymo punkto.

Kitu liudijimu, 1950 sausio naktį enkavėdistai išsivežė rašytoją automobiliu Nemenčinės kryptimi. Nuošalioje vietoje išrengė nuogai, sumušė ir paliko 30 laipsnių speige. Kol turėjo jėgų, poetas beldėsi į gyventojų namus, tačiau stalininio teroro įbauginti žmonės durų neatvėrė. Apleistas jėgų K. Jakubėnas mirtinai sušalo.

Oficiali – ne racionali

Istoriko N. Šepečio nuomone, P. Cvirkos vaidmuo vertintinas vienareikšmiškai – ir 1940-aisiais, ir pokario metais, iki mirties rašytojas reiškėsi kaip ypač svarbi figūra sovietinėje kultūroje, vienas aktyviausių Lietuvos sovietizuotojų.

„Jei kalbėtume apie K. Jakubėną ir daugelį kitų atvejų, persekiojimas už antisovietiškumą yra nelegalus, nes

Kazys Jakubėnas

„LAIKRODĖLIS“

Išsiėmęs laikrodėlį

Žiūriu ir stebiuos

Kaipgi jis dar išsilaikė

Šitokiuos laikuos.

Man širdis kaip laikrodėlis

Plaka nuolatos

Ir džiaugiuos, kad iš

krūtinės

Neištraukė jos.

ir sovietų valdžia Lietuvoje buvo nelegali. Be to, sovietiskumas yra ideologinis. Jis gali būti „prisiuvasamas“ prie bet ko – prie turinio, prie preteksto. Sprendimą juk priima persekiotojai. Tad jokio objektyvumo čia neverta ieškoti. Tad nesvarbu, ką padarė ar ko nepadarė žmogus, kokius eilėraščius rašė ar kokių – ne, viena yra aišku – P. Cvirka tiesiogiai ir aktyviai prisidėjo ir prie konkrečių asmenų persekiojimo“, – reiškė įsitikinimą istorikas.

Anot jo, labai svarbu, kad panašūs veikėjai nebūtų valstybės mastu garbinami kaip kultūros herojai. „Jei pripažįstame, kad toks asmuo aktyviai kolaboravo su okupaciniu režimu, prisidėjo persekiojant žmones, svarbu, kad valstybė jam nereikštų pagarbos: nevadintų jo vardu gatvių, aikščių, taip jį pripažindama gerbtina asmenybe“, – pabrėžė N. Šepetys.

P. Cvirkos veikla – ir kaip rašytojo, ir kaip partinio funkcionieriaus – buvo vientisa, integrali, nedaloma. Todėl oficiali Lietuvos rašytojų sąjungos pozicija, siūlanti atskirti asmenį nuo kūrybos, pašnekovo manymu, nėra racionali. Veda į niekur.

Mindaugas Klusas, LRT.lt

(Atkelta iš 10 psl.)

ISTORINĖ ATMINTIS. ALEKSANDRAS TIMINSKIS – ANTROJO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARYS

moksleiviams, bet ir lietuvių bei žydų tautybės karo pabėgėlių, tremtinių vaikams, kurie mokėsi carinės Rusijos mokyklose ir grįžę į Lietuvą rusų kalbą mokėjo geriau nei gimtąją, todėl dėl kalbos barjero negalėjo tuoj pat mokslų tęsti lietuviškose ar žydų mokyklose.

A. Timinskio vadovaujamos gimnazijos mokinių skaičius labai išaugo. Vėlesniais metais jis ėmė mažėti. Siekiant geriau ir greičiau integruoti moksleivius į šalies gyvenimą, gimnazijoje buvo įsteigta lietuviška biblioteka, tris dienas per savaitę gimnazijoje moksleiviai tarpusavyje kalbėjosi tik lietuviškai. Nuo 1936 metų lietuvių kalba pirmojoje klasėje tapo pagrindinė dėstomoji. Gimnazijoje, be pagrindinių klasių, buvo ir suaugusiųjų klasės. Nuo 1925 m. gimnazijoje veikė kooperacijos, buhalterijos, raštvedybos, kaligrafijos, teisės kursai.

Gimnazijos pedagogai skatino neformalų moksleivių kūrybiškumą. Gimnazijoje veikė rusų literatūros, dramos, dainavimo būreliai, baletu trupė, balalaikų orkestras. Įgytas žinias ir įgūdžius moksleiviai demonstruodavo per šventinius renginius. Aktyvi buvo rusų skautų draugija, įkurta 1922 m.

Didelis Kauno rusų bendruomenės džiaugsmas ir rūpestis tapo gimnazijos pastato statybos Vytauto prospekte 44, pareikalavusios ir moksleivių tėvelių finansinės paramos. Daugelis jų statybų reikalams paaukojo po

200–300 litų. Sklypą pastatui suteikė Kauno stačiatikių Kristaus Prisikėlimo parapija. (Muziejuje saugomas gimnazijos pastato eskizas). Rusų bendruomenei buvo didelė šventė, kai 1925 m. gimnazija persikėlė į naują dviejų aukštų pastatą, formaliai priklausiusį draugijai „Mokslas–Šviesa“. Tai buvo vienas puošniausių pirmojo nepriklausomybės dešimtmečio Kauno objektų. Gimnazija tapo svarbiausiu rusų bendruomenės kultūros židiniu, rusų namais Kaune ir visoje Lietuvoje 1920–1940 m.

Istorinis palikimas saugomas Lietuvos švietimo istorijos muziejuje

1995 m. balandžio 3 d. Kauno 20-oji vidurinė mokykla (V. Krėvės per. 50) buvo pavadinta A. Timinskio vardu, o 1997 m. joje įkurtas muziejus. Tais pačiais metais, sujungus A. Timinskio ir A. Puškino mokyklas, liko viena A. Puškino gimnazija.

Buvusi A. Timinskio mokyklos direktorė ir muziejaus įkūrėja Nina Burygina visą sukaupą ir išsaugotą istorinį palikimą – nuotraukas, menančias tarpukario rusų bendruomenės gyvenimą Kaune, rusų gimnazijos klestėjimo metus, gimnazijos direktoriaus A. Timinskio šviečiamąją ir kultūrinę veiklą, dokumentus, gimnazijos vėliavą bei ženklelį, sidabrinę plokštelę, minint gimnazijos veiklos 5-erų metų sukaktį ir kitus vertingus eksponatus padovanojo Lietuvos švietimo istorijos muziejui.

N. Buryginos iniciatyva rusų bendruomenė Petrašiūnų kapinėse sutvarkė apleistą, beveik išnykusią Veros ir Aleksandro Timinskių kapavietę ir savo lėšomis pastatė naują antkapinį paminklą. Rusų bendruomenė palaikė

„DIRVAI“ AUKOJO:

R.Mulokas, Ventura, CA.....	266
G.Macys, Cleveland, OH.....	100
J.Skardis, Santa Fe, NM	100
R.Bitenas, CWV St. George’s post 613, Cleveland, OH.....	50
B.Stankus, Sudbury, CAN.....	50
R.Bitenas, Bronxville, NY	45
R.Saikus, Cleveland, OH.....	45
A.Žemaitaitis, Santa Monica, CA.....	45
A.Jurkunas, S.Pasadena, FL.....	15
J.Kartanas, Omaha, NE.....	15

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

glaudžius ryšius su Maskvoje gyvenančiu A. Timinskio anūku Aleksejumi Nikolskiu, kuris 2007 m. svečiavosi ir muziejuje. Lietuvių kalbos nepamiršęs garbaus amžiaus A. Nikolskis noriai bendravo taisyklinga lietuvių kalba ir dalijosi įdomia savo gyvenimo patirtimi.

2004 m. ant pastato Vytauto pr. 44 atidengta memorialinė lenta: Šiame pastate buvusioje rusų gimnazijoje 1925–1940 m. dirbo jos steigėjas ir direktorius, švietėjas, Lietuvos Respublikos II Seimo narys Aleksandras Timinskis (skulpt. Virginija Babušytė-Venskūnienė).

Jūratė Tamulytė Jagminienė, Lietuvos švietimo istorijos muziejaus muziejininkė

Rusų gimnazijos pastatas Vytauto prospekte 44, kuriame dabar įsikūręs Kauno pedagogų kvalifikacijos centras, 1925 m. *Lietuvos švietimo istorijos muziejaus fondų nuotr.*

VAŠINGTONE ĮVYKO 16-ASIS LIETUVOS AMBASADORIAUS KREPŠINIO TAURĖS TURNYRAS

Šeštadienį, spalio 19 d., vakare Lietuvos ambasadoje Vašingtone įvyko iškilmingas kasmetinio Lietuvos ambasadoriaus taurei laimėti krepšinio turnyro dalyvių pagerbimas ir nugalėtojų apdovanojimas. Ambasadorius Rolandas Kriščiūnas pasveikino naujuosius čempionus-Vašingtono, Marylando ir Virdžinijos žvalgybos bendruomenės atstovų komandos krepšininkus. Tai yra pirmas kartas istorijoje, kai turnyro nugalėtojais tapo amerikiečių krepšininkai. Jie finale nugalėjo Baltimorės „Lietuvių atletų klubą“ 47:33, trečią vietą iškovojo JAV lietuvių „Joniškio Žiemgala“ mažajame finale nugalėjusi JAV Gynybos departamento komandą 47:40. Naudingiausiu turnyro žaidėju buvo išrinktas Jamaal Thomas iš JAV Žvalgybos bendruomenės, rezultatyviausiu turnyro žaidėju tapo Benas Veikalas iš „Joniškio Žiemgalos“.

Krepšinio turnyras, kurį Lietuvos ambasada JAV organizuoja kartu su Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjunga, yra rengiamas nuo 2003 m. ir tapęs gražia Lietuvos sportinės diplomatijos tradicija JAV sostinėje, pradėta tuometinio Lietuvos ambasadoriaus Vygaudo Ušacko ir ambasados darbuotojo Alvydo Jocio.

Šių metų krepšinio varžybos buvo dedikuotos Pasaulio lietuvių metams, transatlantinio bendradarbiavimo plėtrai ir Lietuvos žinomumo JAV didinimui. Šešiolikta kartą rengiamame Ambasadoriaus taurės turnyre dalyvavo net 16 komandų. Krepšinio aikštelėje varžėsi JAV Kongreso patarėjų komanda, Valstybės departamento, Pentagono, žval-

gybos pareigūnų, Lietuvos, Vokietijos, Vengrijos ambasadų bei Jungtinė Estijos ir Latvijos diplomatų ekipos, taip pat JAV lietuvių krepšininkai iš Vašingtono, Niujorko, Teksaso, Baltimorės, Floridos, Kolorado, Jutos ir Naujojo Džersio valstijų. Šiemet turnyre pirmą kartą rungtyniavo ir krepšinio komanda iš Lietuvos, Vilniaus krepšinio mėgėjų lygos.

R. Kriščiūnas padėkojo Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjungos vadovybei, NBA teisėjui Jonui Valančiūnui, JAV lietuvių bendruomenei, „Lietuvių Fondui“ ir visiems prisidėjusiems prie turnyro organizavimo.

Naudingiausiam ir rezultatyviausiam turnyro žaidėjui įteikti Jono Valančiūno ir Lietuvos ambasados įsteigti prizai - Memphis Grizzlies marškinėliai su Jono Valančiūno parašu ir albumas „Neregėta Lietuva“.

Turnyro apdovanojimų ceremonijos metu R.Kriščiūnas Lietuvių namų Baltimorėje vadovui Ryčiui Grybauskui už aktyvią visuomeninę veiklą JAV lietuvių bendruomenės gretose ir už Lietuvos diasporos skatinimą įsitraukti į sportinį ir kultūrinį gyvenimą įteikė Lietuvos užsienio reikalų ministro Lino Linkevičiaus padėkos raštą.

A m b a s a d o r i u s R.Kriščiūnas pasidžiaugė JAV Kongreso, Valstybės ir Gynybos departamentų atstovų dalyvavimu turnyre, pabrėžė galias Lietuvos krepšinio tradicijas, kurios tiesiogiai sieja mūsų šalį su Jungtinėmis Valstijomis ir garsina mūsų

Lietuvos ambasados JAV krepšinio komanda.

Sauliaus Čirbos nuotr.

šalies vardą. „Visame pasaulyje gyvenantys lietuviai yra svarbi ir neatsiejama mūsų valstybės dalis, dėkojame Amerikos lietuviams už transatlantinio ryšio bei Lietuvos ir JAV santykių puoselėjimą ir svarų žodį, girdimą JAV administracijos ir Kongreso narių“, - kalbėjo R. Kriščiūnas. „Ambasadoriaus krepšinio taurės turnyras Vašingtone tęsia ir pristato lietuviško tapatumo dalimi tapusio krepšinio tradicijas bei stiprina strateginę partnerystę ir žmogiškuosius ryšius tarp Lietuvos ir JAV“, - pažymėjo Lietuvos ambasadorius. Krepšininkus ir varžybų svečius taip pat pasveikino Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjungos prezidentas Laurynas Misevičius.

Turnyrai rengiami bendradarbiaujant su Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjungos ir Lietuvos krepšinio federacija, prie turnyro organizavimo prisideda Užsienio reikalų ministerija, JAV lietuvių bendruomenė, „Lietuvių Fondas“ ir privatus rėmėjai. **LR URM**

PLAUKIKAS DANAS RAPŠYS TOLIAU DOMINUOJA

Lietuvos atstovas Danas Rapšys.

R. Genio / LRT nuotr.

Lietuvos plaukikas Danas Rapšys Kazanėje, Rusijoje, vykusį šeštąjį FINA plaukimo pasaulio taurės etapą užbaigė dar vienu medaliu. Lietuvis triumfavo 200 m plaukimo laisvuju stiliumi rungtyje.

Mūsų tautietis distanciją įveikė per 1 min. 46,32 sek.

Sidabras atiteko Rusijos atstovui Michailui Vekoščevui – 1

min. 46,61 sek. Bronza tenkinosi pastarojo tautietis Aleksandras Krasnychas – 1:47,96.

Lapkričio 3 d., sekmadienį ryte vykusioje atrankoje mūsų tautietis distanciją įveikė per 1 min. 47,25 sek. ir apie 1,5 sek. aplenkė artimiausius varžovus.

Praeitame taurės etape Berlyne panevėžietis šių rungtį nuplaukė per 1:45,82 ir

daugiau nei sekunde aplenkė antroje vietoje likusį japoną Katsuhiro Matsumoto.

Lapkričio 1 d., penktadienį Kazanėje D. Rapšys iškovojo aukso medalį 400 m laisvuju stiliumi rungtyje, o lapkričio 2 d., šeštadienį – sidabrą 200 m kompleksiniame plaukime.

Iš viso FINA plaukimo pasaulio taurėje lietuvis jau turi 14 medalių – 11 aukso ir 3 sidabro. Jis iki dabar yra laimėjęs visus šešis 200 m ir 400 m plaukimo laisvuju stiliumi plaukimus. **LRT**

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Stephen Waite

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, OH 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, OH 44095
Telefonas (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
Teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Now serving Lithuanians, including former Taupa Members!

Latvian Cleveland Credit Union

1385 Andrews Avenue
Lakewood, Ohio 44107
216-228-1996 or 800-577-1996
latvian@ameritech.net

Hours: Mon, Wed, Fri 9:00AM-3PM
Tue 9:00AM-5:30PM
Sun 9:30-10:30AM, 1st and 3rd Sundays each month, except Federal Reserve holiday weekends

View our Website and Facebook page for a list of our services:
www.latvianclevelandcu.org
www.facebook.com/latvianclevelandcu

1 YR - 2.50%
2 YR - 2.75%

MOBILE BANKING | INTERNATIONAL WIRES
CREDIT/DEBIT CARDS | SAVINGS | CHECKING

310.828.7095 | info@clcu.org
 www.clcu.org